

ficiam recitare; locus si ægritudo sit levis, neque ullum; aut saltem leve incommodum allatura. Ita communiter Doctores. In dubio standum est iudicio medici, non quia medicus dispenset in obligatione, sed quia declarat morbi gravitatem, qua posita, ex se ipsa cessat obligatio. Quòd si contingat, ut etiam medicus de huiusmodi gravitate sit dubius, vel simpliciter conveniri non possit, obligari ergo tam ad horas canonicas tradit Suarez, quia obligatio recitandi horas canonicas est certa, dubia autem excusatio. At ab omni onere eam liberat Bonac. de Hor. can. disp. 1. q. 5. punct. 2. num. 5. quia licet sit dubium an nocitura certum sit illa recitatio, tamen periculum sit nocitura certum est. Quoniam ergo possessio quæ habet homo, non se exponendi periculo gravi, est prior præcepto recitationis Officii illa prævalet, & excusatur. Sed multo tutius est in tali casu consulere Abbatissam, quæ ex vi privilegii ministerialiter dispenset.

Quar. 7. An, si infirma possit insumere, & de facto insumat bonam diei partem familiariter colloquendo, aut libros recreationis causa lectitando, vel acu pingendo, debeat inferri, quòd etiam possit Officium recitare.

Resp. Cum Balde. tom. 2. lib. 3. disp. 37. num. 16. negativè. Illa si quidem non requirunt ferietatem, & attentionem, sed potius animum recreant, unde non possunt morbum gravare, e contra verò res seria est oratio, & recitatio, & ex sui natura animi colligit, molestiam adducit, & mentem gravat. Neque ex eo quòd morbus aliquis; v. g. febris jam cessavit, statim ad horas canonicas obligari debet infirma, si potest timeri ne morbus iterum revalescat, vel adhuc remaneat

neat virium debilitas ex præcedenti morbo relicta, nam debilitas illa infirmitas quædam est, & excusatur.

Quar. 8. An dolores, & ægritudines, quæ certis temporum intervallis recurrunt, & non durant tota die, ut est febris quartana, aut tertiana levis, ab horis canonicis simpliciter excusetur.

Resp. Non excusare, quia illarum recitatio potest, immò debet anticipari, aut postponi pro aliis partibus diei, quibus ægritudo non urget. Ita Doctores relati à Balde. loc. cit. num. 19. Quòd intelligendum semper est, dummodò anticipatio, aut postpositio nocere non possint vel accessioni superventuræ, vel debilitati à præterita febris relicte: quia in re si infirma sit dubia, medicum consulat, & quiescat.

Quar. 9. An monialis infirma, quæ non potest recitare Matutinum, & Laudes, dubitat autem, an possit reliquas horas, teneatur ad illas.

Resp. Si verè dubia sit an possit, dicendum est de parte, quòd superius diximus de toto Officio. Quòd si certò constat ægrotam posse sine gravi incommodo recitare aliquas horas, tenetur ad illas. Ratio est, quia materia præcepti indicentis horas canonicas est divisibilis, unde etiam præceptum ipsum est divisibile, atque adeò qui non potest implere majorem partem præcepti, tenetur ad minorem, quam potest. Neque subsistit, quòd major pars trahit ad se minorem, & per consequens si desit potentia ad majorem Officii partem, cesset obligatio ad reliquam, ad quam fortè est potentia. Hæc enim doctrina remanet proscripta in propositione 54. inter damnatas ab Innocentio XI.

Verum

Verum tamen est, quod si infirmitas impedit indefinitè divinum Officiū, ut est febris gravis, vel aliquid simile. non est scrupulosè inquirendum, an possit infirma unani, vel alteram horam legere, ut notat Suarez *l. 2. de Relig. tract. 1. lib. 4. cap. 28. num. 27.* quia excusatio ex se indefinita æquivalet universali, ita enim consuetudo hanc legem interpretatur, Et fortasse ratio est, quia est valde difficile in huiusmodi occasionibus attingere punctū in iudicando, quid possit homo dicere, vel non dicere sine gravi incommodo, & ideo satis esse creditur, quod Officiū ipsum dici non possit sine notabili damno.

Quar. 10. An infirma, quæ ex se quidem totum non potest Officiū legere, potest autem cum sociis, teneatur, vel sociam quærere, vel admittere si se offerat. Ad neutrū teneri, tradit Diana in opere coord. *t. 3. tract. 6. res. 97. num. 3.* Quia recitare cum sociis, privilegium, & favor est, quo non uti liberè potest aliquis, contra commune axioma, favor in gravamen verteretur.

Quar. 11. An monialis postquam febris, aut alia infirmitas illam deseruit possit Officiū prætermittere, dum convalescit.

Resp. Possit, quia imbecillitas à morbo relicta reputatur infirmitas, & Ecclesia, quæ est quia mater, vult ægris requiem aliquam indulgere. Ita Trullen. & alii relatis Sanchez. *tom. 2. cons. lib. 7. cap. 2. dub. 45. num. 5.* Per quot autem dies possit ab Officio vacare, non potest statui certa regula, nam ex maioribus, vel minori morbi præteriti duratione, aut vehementia, validiori, aut graciliori complexionem, ætate vivida, vel senili, potest remanere in moniali maior imbecillitas, ratione cuius debeat maior, vel minor vacatio ab

Offi -

Officii recitatione indulgeri. Unde standum est prudentis arbitrio.

Quar. 12. An postquam convaleuit possit diebus non impeditis in privata recitatione legere Officiū de Sanctis duplicibus, aut semiduplicibus tempore infirmitatis omittis.

Resp. Videri, quod sic, per ea, quæ tradit Quintana *tract. 8. singul. 9. num. 2.* Ubi licet loquatur de Officio omisso ex errore, vel oblivione, attamen, ut observat Lugo in *resp. moral. lib. 5. dub. 8. nu. 8.* etiam de impedimento orto ex infirmitate concludunt rationes ab ipso adductæ. Quarum prima est, quod tunc transfertur è proprio die in alium diem non impeditum Officiū duplex, aut semiduplex, quando proprius dies est impeditus; cum igitur dies proprii Officiorum duplicium, vel semiduplicium in præsentem casu fuerint ab infirmitate impediti, poterunt eadem Officia in alios dies non impeditos transferri, atque adeo extra convalescentiam recitari. Secunda; Jure suo nemo privandus est absque culpa sua, *l. crimen. ff. de poenis l. sancimus. Cod. eod. tit. cap. ad fin. de his qua sunt, &c.* Sed Sanctus, & recitans jus possident, ut de tali festo recitetur semel in anno, ergo hoc iure non debent privari ratione infirmitatis quæ illorum non fuit culpa. Tertia; Vulgata juris regula est, quod impedito non currit tempus. Cum igitur ratione infirmitatis fuerit impeditus dies festivitatis illius Sancti, perinde est ac si proprius ejus dies non pertransisset: & die non impedito poterit recitari.

Neque ex hoc sequitur, ait idem Auctor, quod possit etiam monialis recitare Officiū Paschatis, si eo die fuisset infirma. Nam non transfertur Officiū Paschatis, sicuti transfertur Officiū de duplici, aut semiduplici, &

idco

Ideo si illud non est recitatum proprio die, est omnino omittendum, & sic dicendum de Officiis aliarum solemnitatum, quæ translationi non subjacent.

Verum oppositam sententiam absolute sustineo cum Lugo *loc. cit.* qui prædictam opinionem rejicit tamquam singularem. Ratio est, quia rubrica de translatione festorum non loquitur universaliter de omni impedimento, sed solum quando dies impeditur Officio Dominicæ, vel festi, aut feriæ privilegiatæ tunc occurrentis. Ad eoque concedit, imò & præcipit tantum hujusmodi translationem, quando impedimentum se tenet ex parte diei, non verò ex parte recitantis, prout in casu.

Quod pariter suadetur, quia ritus divini Officii recitandi non debet esse privatus, & proprius singulis personis, sed publicus, & communis toti communitati, vel Ecclesiæ, ad quam pertinent recitantes; atque ad eum singuli debent semper Officium illud recitare, quod recitatur à tota communitate, vel Ecclesia, ad quam spectant, non solum in recitatione publica, sed etiam in recitatione privata, quia uti singuli sunt partes illius communitatis, vel Ecclesiæ, cui proinde debent conformari, nam turpis est pars, quæ non congruit cum suo toto, *cap. 2. dist. 8. & cap. 2. de sponsal. §. partes civitatis*, & docet Navar. *com. 2. de regul. num. 63.*

Quar. 13. An moniales infirmæ excusentur à jejunii tam Ecclesiæ, quam regulæ.

Resp. Excusari ex communi Doctorum sententia, ita Ecclesiæ legem, & præceptum regulæ interpretant; idque habere locum, etiam si infirmitas ex propria culpa contigerit, quacumque enim ex causa proveniat, semper corpus est tale, ut castigatio ipsius per

jeju-

jejunium semper evadat irrationabilis, & indiscreta. Ita Major. Palud. & Sanch. Sub nomine infirmarum veniunt etiam illæ, quæ licet nullo à actuali morbo laborent, sunt tamen complexionis male affectæ, & proinde etiam istæ à jejunio exculantur, non solum quia tenentur morbum præcavere, sed etiam quia illa prava affectio æquiparatur morbo continuo. Pasqualig. *de jejun. decis. 261. n. 7.*

Quar. 14. Quanta debeat esse infirmitas, ut censeatur cessare obligatio jejunandi.

Resp. Communiter Doctores hoc remittunt prudentis judicio. Sed hæc responsio difficultatem non tollit; semper enim dubitare potest Confessorius, an nimis laxè segerat, vel nimis rigidè; ideo tradenda regula est, secundum quam prudenter valeat judicare. Censeo itaque, tunc morbum, aut debilitatem ex convalescentia eximere à jejunio, quando impedit consuetas functiones; tunc enim morbus, aut debilitas sunt alicujus considerationis, & ideo est habenda ratio ipsorum, nec corpus ulteriori afflictione debilitandum. Hoc autem impedimentum non debet necessariò esse tale, ut absolute impediatur, sed sufficit quomodocumque impediatur. Ita Pasqual. *loc. cit. n. 5.* qui etiam tradit *decis. 256. n. 9.* quòd si quæ ex aliqua infirmitate sit adeo debilitate, ut remaneat in statu simili senectuti, ita ut fiat in ipsa continua virium, & roboris naturalis diminutio, libera sit ab onere jejunii; sicuti enim ex morbo status senectutis, ita etiam anticipat exemptio à jejunio.

Quar. 15. An monialis infirma, ob vincendas carnis tentationes ad incontinentiam graviter illà extimulantes, teneatur jejunare, etiam si prævidetur ob jejunium futu-

T

ran

ram diuturniorem infirmitatem maximo cum monasterii dispendio.

Resp. Affirmantem sententiam suaderi posse ex Fervend. in Exam. Theolog. p. 4. c. 12. §. 6. n. 1. quia juxta charitatis ordinem docemur spiritualia corporalibus anteferre. Unde damnus, quod ex diuturniori infirmitate sequitur monasterio, sequitur per accidens, nam per se intenditur majus bonum. Contrarium tamen desumitur ex Homobono in Exam. eccles. p. 2. rr. 8. c. 7. q. 17. Quia ad vincendas tentationes alia occurrunt remedia, orationes videlicet, Sacramentorum frequentia, piæ adhortationes, & his similia. Illa igitur adhibeat, & tantæ jaçturæ monasterium non exponat.

Quar. 16. An laborantes febrî tertiana, vel quartana, præcipiente medico ne ceñent, ut diæta morbus vincatur, peccent contra præceptum jejunii, si comedant.

Resp. Contra præceptum jejunii non peccare tradit ex Sanchez Pasqu. quia morbus est talis, ut de se liberet à jejunio; affligit enim, & debilitat corpus, & consequenter incapax efficitur obligationis jejunandi. Peccare tamen contra naturalem præceptum temperantiæ, notat Sanchez. atque adeo aut venialiter, aut mortaliter juxta quantitatem damni, quod inde sequitur.

Quar. 17. An, & quando moniales infirmæ excusentur ab audienda Missa.

Resp. Non tam facile moniales ab audienda Missa excusari, quia intra monasterium audire possunt, & proinde habent faciliorem accessum. Pasqual. de sacrific. nov. leg. q. 1327. n. 5. Nihilominus non tam decumbentes in lecto, quam illas etiam, quæ adire Ecclesiã non possunt sine probabili salutis detri-

detrimeto, excusant communiter Doctores. Quanta verò debeat esse infirmitas, ut excuset, aut quantum nocumentum, quod timeatur, videtur posse consistui hæc regula, ut nimirum, quando infirmitas impedit consueta exercitia, aut egressum è cubiculo, ita ut hoc exillimetur congruere in ordine ad curam infirmitatis, & ad salutem corporalem, aſſerat etiam insufficientem excusationem in ordine ad audiendam Missam, attentam semper diversitate complexionis, & qualitate personæ. Hinc convalescentes, & debiles de facili possunt excusari præsertim hyemis tempore, & quando aeris intemperies nocere potest capiti; ut notant Præpositus, & alii relati à Pasqual. loc. cit. ubi idem concludit de senibus, si tales sint, ut debilibus valeant comparari. In dubio standum est judicio medici. Addunt tamen Leander, & Garzia, quod manente dubio, possunt illud præcèdè depone-re, & ab auditione Missæ abstinere. Laborantes febrî tertiana aut quartana, non dubito, quoad illos dies, in quibus febrî corripiuntur, excusari: in reliquis verò diebus consideranda est ipsarum complexio, & quomodo remaneant affectæ ex præcedenti febrî, & secundum hoc judicandum ut supra; regulariter puto non excusari.

Quar. 18. An liceat monialibus infirmis celebrare facere super Altari portatili in suis cellis vel devotionis gratia, vel ad satisfaciendum præcepto in diebus festis.

Resp. Affirmat Pasqual. in decis. Moral. decis. 176. n. 3. Superioris tamen, ad quem spectat, obtenta licentia pro sacerdote celebraturo ingrediendi clausuram. Fundatur in Privilegio Pii IV. Canonici Regularibus Sancti Salvatoris concessio sub die 18. Maii

anno 1665. & licet hoc limitet ad illas tantum moniales, quæ vivunt sub eodẽ ipsorum Regularium regimine, & instituto, nihilominus *decis. 178.* extendit etiam ad quascumque moniales subiectas Regularibus communicantibus in privilegiis. At hæc opinio est rejicienda, prout postea illam rejecit idem Pasqual. in opere *de sacrif. nov. leg. q. 480. n. 3.* Quia per Bullam Gregorii XIII. circa clausuram monialium, quæ est 28. *ejusdem Pontificis, t. 2. Bullar.* statuitur, quod urgentibus tantum necessitatibus possit concedi licentia ingrediendi monasteria. Unde cum usus prædicti privilegii dependeat ex una parte a relaxatione legis clausuræ; & ex alia pro celebranda Missa in cubiculis infirmarum non interveniat illa urgens necessitas, quæ requiritur à Gregorio ad concedendum ingressum, sequitur, quod non possit quoad Moniales sortiri suum effectum.

Adde, quod Regularium privilegia celebrandi super altari poratili hodie sunt omnino adempta per nuperimum Decretum Sac. Congregat. Concil. emanatum sub die 15. Decembris 1703. & publicatum die 8. Januarii 1704. Clemente XI. approbante. In quo decreto pariter declaratur, non licere Regularibus cuiusvis Ordinis, & Instituti, seu Congregationis &c. aut aliis quibuscumque sacerdotibus, etiam si essent Episcopi, in Oratoriis privatis celebrare in diebus Paschatis Sanctissimæ Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, aliisque anni festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis vero diebus prædictis Regularibus, seu Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica

Missæ,

Missæ, quæ in Indulto conceditur, celebrata fuerit, atque illa etiam in casibus permixtis celebrari nequeat post meridiem.

Quar. 19. An Monialis infirma dubitans an teneatur recitare Officium, jejunare &c. teneatur obedire Abbaticæ præcipienti ne Officium perfolvat, ne jejunet &c.

Resp. Quod sic, ex Salas, Soto, & Lezana *t. 1. qq. Regul. cap. 4. num. 28.* Quia in his casibus tenetur credere, quod præcipiendo illam rem dispenset ministerialiter in regula, in Officio &c. ac per consequens, quod potest dispensare, quod debeat ipsi se conformare. Idem dicendum, si esset dubia, an Abbatissa dispensaret ex justa causa. Ita Navar. *Lectus apud Lezan. loc. cit.*

Quar. 20. An Moniales infirmæ, quæ non possunt Ecclesiam adire ad lucrandas indulgentias à Paulo V. Regularibus concessas, possint eas consequi in lecto.

Resp. Posse dummodo agant aliquod opus pium arbitrio Confessarii imponendum. Ita Peyrin. *de Privileg. pag. 331.* ex declaratione Pauli V. Congregationi S. M. Fulien. anno 1609. ut habetur in compend. *suorum Privileg. infirmi.*

Quar. 21. An gravamen infirmitatis excuset monialem ab integritate materialis confessionis.

Resp. Si gravamen infirmitatis tale sit, ut continuata confessione periculum imminet moniali decedendi sine Sacramento, dubium non est excusari. Quare tunc confessarius monere debet monialem, ut unum aut alterum peccatum exponat, & absolutionem impendere; postea vero si tempus superstit, reliqua peccata audire. Si autem adsit tempus ad faciendam integram confessionem,

T 3

tionem,

tionem, sed infirma ex illius continuatione notabiliter gravetur, exculari pariter tradunt Doctores infra citandi. Quia cum hoc Sacramentum sit pro charitate institutum, non debet contra charitatem converti; converteretur autem, si exigeretur confessio nis integritas à moniali, dum sentit se in explicandis culpis gravari, & posset contingere, quòd stante morbi angore, & prolixæ confessionis gravamine, confessionem fallidiret, & pertæsa prosequi nollet, aut, si prosequeretur, absque debita dispositione continuaret. Ita Silvest. Sor. Palaus, & quatuordecim alii relati à Pasqual. *de caus. occurr. temp. mort. g. 134.* Ubi ad vertit, detrimentum, quod ex integra confessione potest monialis subire, considerandus esse secundum subjectam materiã, & proinde pro gravi habendum esse, quod in se leve est, & tale esset in sanis. Et ideo si in illis horis in quibus ingravescit morbus, infirma ostendat gravari à confessione, absolvenda est, & in aliud tempus aliorum peccatorum explicatio differenda.

Quar. 22. An monialis periculoso morbo laborans, non tamen decumbens in lecto, neque viribus destituta teneatur adire Ecclesiam ad sumendum viaticum, vel possit illi ministrari in sua cella.

Resp. Plurimum expedire moniali accedere ad sumendum viaticum in Ecclesiam. Nam Ecclesia, ut habet Ugo Victorinus *de Sacram. lib. 2. par. 5. c. 1.* est propriè locus, in quo dispensantur Sacramenta; & ex consecratione acquirit quamdam virtutem spirituales, per quam redditur apta divino cultui, ut homines ibi comepiant devotionem quamdam, qua paratiores sint ad divina, ut ex D. Thom. *part. 3. q. 83. art. 3.* Unde valde

con-

conferret ad excitandam devotionem monialis suscipientis viaticum, & ad uberio rem fructum percipiendum, in Ecclesia illud suscipere. Quod etiam teneatur adire Ecclesiam, nec possit illi ministrari in sua cella videtur esse secundum mentem Sac. Congregationis, quæ, ut notavimus supra *cap. 6. §. 6. g. 2.* statuit, quòd Confessarius non audeat ingredi monasterium ad excipiendam confessionem monialis infirmæ, quando hæc potest commodè adire confessionale. Unde à pari neque poterit ingredi clausuram ad ministrandum viaticum dictæ moniali, quæ cum non decumbat in lecto, nec sit viribus destituta, potest commodè adire ecclesiam ad illud suscipiendum. Attamen attendendæ sunt circumstantiæ, conditio scilicet morbi, symptomata, quæ ex motu possunt oriri, & alia huiusmodi, & in tali casu iudicandum, an possit, vel non possit commodè adire.

Quar. 23. An ad solandam devotionem monialis infirmæ, quæ ob aliquod impedi mentum non potest sumere viaticum, possit ei deferri Eucharistia, ut adoretur.

Resp. Non posse, quia in sæpius repetita Gregorii XIII. Constitutione non permittitur Confessario ingressus in claustrum, nisi in casibus necessariis; in casu autem proposito nulla apparet necessitas. Quòd si tunc temporis contingeret, Confessarium ingredi ad communicandam aliam monialem, neque in tali casu posset deferri Eucharistia adoranda prædictæ moniali, ut aperte statuitur in Rituali Romano Pauli V. *tit. de comur. infirm. ibi. Sed alieni adorandam solum, seu devotionis, seu cuiusvis rei prætextu ad ostendendum non deferatur.* Et ita tenent Riccius, Barbosa, & alii relati à Pasqual.

T 4 loc.

440 De Infirmis. obligat. & Privileg.
lec. cit. g. 236. ubi fuisse decimum à Sac. Congregat. testatur ex Zerol. in prax. Episc. p. 1. verbo Eucharistia §. 5.

Quar. 24. An Confessarius in communione monialis infirmæ per modum viatici possit omittere verba præscripta in Rituali, Accipe savor viaticum &c. & uti verbis consuetis, Corpus Domini, &c.

Resp. Negat Tamburin. Quart. Cardinalis Brancat. & Clericat. de Euch. Sacram. decis. 29. n. 12. Ex quo enim verba illa præscripta sunt in Rituali, debent omnino servari. Nam Rituale Romanum, quo ad ea, quæ in ipso præscribuntur, facit jus. Si quidem Pontifex in Bulla eidem Rituali præfixa exhibet, quæ in ipso præscribuntur, tanquã de jure servanda ut constat ex illis verbis *inviolatè observentur*. Tum quia prædicta verba sunt valde proficua ex opere operantis tanquã ordinata ab Ecclesia, movente, & docente illum Spiritu Sancto.

Verùm Tonellius in suo Enchir. tit. 1. c. 1. n. 6. versinet ex Pasqualigo non solum posse Confessarium ea omittere, sed etiam aliquando debere, ut si monialis minus devotè, & cum magno animi mæore communionem per modum viatici sit receptura. Sufficit enim ad recipiendam communionem per modum viatici, quòd morbus sit periculosus, & Eucharistiam recipiat, quia solus actus sumendi Eucharistiam cadit sub præcepto, pro quo implendo non requiritur intentio saltem actualis, sed sufficit interpretativa, quia actus semper præsumitur gestus ex causa magis necessaria, & urgentiori, ut notant communiter Doctores.

Neque ex eo quòd prædicta verba sint in Rituali præscripta, inferatur, quòd sint de jure servanda. Quia, ut benè advertit Pignatel.

1.9. consulti. 86. §. Neque, non omnia præscripta in Rituali cadunt sub præcepto, sed quædam præcipiantur sub obligatione aliunde proveniente, quædam vero præscribuntur solummodo de decencia; nec authoritatio Summi Pontificis extrahit ea ab ordine suo, sed solum facit, quòd intra ordinem suum rectè procedant.

Quar. 25. An moniali infirmæ possit pluries ministrari viaticum.

Resp. Affirmant communiter Doctores; distantia, quæ inter unam, & alteram lumptionem debet intercedere. Nam posse repeti viaticum post commissum peccatum mortale, docent Tabiena, & Armilla; post tringinta dies, Navarrus; post octo, aut decem, Henriquez, & Suarez; post sex, Possevinus; & Filliucius; post quatuor, Pasqualigo; tertio quoque die, Ludovicus à S. Joanne cum Valquez; altero quoque die, Layman. Attendendam esse consuetudinem, sicut in Calpensis, & Garzia. Placet sententia docens posse ministrari singulis diebus; quia hoc nõ obstat neque ex parte juris, cum nullibi reperitur prohibitum, neque ex parte Sacramenti, cum hoc ex natura sua sit iterabile etiam singulis diebus; è contra verò maxime prodest ægroto; & proinde, cum simus in favorabilibus animæ, amplianda est ministratio quantum fieri potest, consequenter ad singulos dies. Maxime quia, cum hoc Sacramentum sit institutum per modum cibi spiritualis resocillantis animam augmento gratiæ, ad peccati pericula superanda, & ad fugandas in illo statu tentationes occurrentes, consentaneum est, quòd, sicut quotidie anima in illi periculis veretur,

tur, ita quotidie subsidio, & ope ipsius roboretur. Unde hanc sententiam amplectuntur Palaus, Martinus à S. Josepho, Dicastil, & alii, quos refert, & laudat novissimè Clericat. *loc. cit. m. 11.*

Quar. 26. An in eadem infirmitate, variato tamen statu, possit moniali extrema Unctio pluries ministrari.

Resp. Affirmativè cum D. Thom. communiter recepto in *4. dist. 23. quæst. 2. art. 4. quæst. 2.* Quia effectus Sacramenti non se extendit ultra statum periculofum morbi; unde cessato priori periculo, & novo superveniente potest repeti Sacramentum; nam adveniente novo periculo; nova quoque supervenit hujus Sacramenti indigentia. Neque ad hujusmodi repetitionem necesse est, vel quòd infirmitas sit diuturna, qualis est paralyfis, hydrops, aut Ethica, ut requirunt Durand. D. Antonin. & D. Bonavent. vel quòd elabatur annus, ut vult Albert. vel saltem quòd interruptio sit magna, ut Suarez; vel quòd infirma nova commisserit peccata venialia, ut Paludan. sed sufficit, quòd juxta peritorum judicium recedat prius periculum, & novum adveniat, sive longum, sive breve tempus intercesserit. Quia non tempus, sed imminens mortis periculum est fundamentum repetendi extremam Unctionem, ut tradunt Nugn. Hurrad. Gabriel. Tamburin. & alii apud Pasqual. *loc. cit. qu. 234. num. 8.* Qui tamen *qu. 235.* negant, posse repeti si durante eodem periculo, novum cujuscumque generis superveniat, quia auxilia non dantur contra morbum corporalem, sed contra spiritualem, qui non variatur ex variatione morbi corporalis, aut, si per accidens crescit, sufficiunt auxilia jam debita, quia dantur juxta

juxta exigentiam, quæ contingit toto tempore morbi periculosi.

Quar. 27. An valeat legatum annuum relictum monialibus pro necessitatibus infirmarum, si moniales ex instituto solis elemosynis vivant.

Resp. Valere tradunt Ananias, Rodriqu. & Portel. in *duo. regul. v. legatum num. 7.* Quia legatum factum pro necessitatibus infirmarum, non monialibus propriè fit, sed loco pro infirmis deputato. Negat Sanchez in *sum. lib. 7. cap. 26. m. 47.* quia legatum hujusmodi tollit rigorosam mendicantem, quam profitentur, cum deseruiat pro necessariis infirmarum alimentis, & medicinis, quæ nomine alimentorum etiam comprehenduntur. Utramque opinionem probabilem putat Diana in *Opera coord. tom. 7. tract. 1. resol. 223.*

§. VII.

De Infirmaria obligationibus, & Privilegiis.

Quar. 1. **Q**ua diligentia, & cura debeat Infirmaria vacare suo ministerio.

Resp. Teneri vacare ea diligentia, ac cura quam ministri infirmorum passim solent adhibere; ad insolitam & extraordinariam non teneri; quia talis præsumitur ejus intentio; dum suscipit tale munus, ne alioquin nimis se gravet, sibi met imponendo onera importabilia. Tum quia ubi agitur de obligatione, stricta adhibenda est interpretatio; unde etiam obligatio infirmariæ debet interpretari, ita ut obliget minus quàm fieri possit, atque adeò non debet extendi nisi ad diligentiam communem, & ordinariam.

Quar. 2. In quibus præcipue Infirmaria possit peccare.

Resp. Ex Villalob. & Castropal. peccare mortaliter, quando relictis remediis assignatis à Medico, aliis pro sua voluntate utitur, & aquam, aut vium infirmis proponat, ut earum voluntatis satisfaciatur. Exponit enim infirmas absque ratione manifesto periculo moriendi, saltem citius. Item si tempus protrahendo pharmaco, vel cibo præscriptum à medico, non servet, aut indigentis infirmarum non provideat, vel Abbatissam de prædictis indigentis non admoveat, si inde damnum, vel incommodum aliquod notabile infirmis emergat. Barchius in *Specul. Relig.* c. 25. Quia cum ratione muneris teneatur medico obedire, & infirmis providere, est causa indirecta damni, vel incommodi, quod confequitur ex omissione.

Quar. 3. An infirmaria teneatur cum periculo vitæ parere Abbatissæ præcipienti, ut monialibus contagioso morbo laborantibus inferviat.

Resp. Videri, quod non, ob rationem D. Tho. 2. 2. q. 104. art. 5. Quia in pertinentibus ad corporis sustentationem omnes homines natura sunt pares. Nihilominus in contrarium facit, quod Superior potest præcipere omnes illos actus exteriores, necessarios ad commune illud bonum, cuius curam gerit, & tunc subditi etiam cum periculo vitæ tenentur obedire; sicut Rex pro civitatis defensione potest subditis præcipere præliationem, quæ semper est cum periculo vitæ. Tum quia male provifum esset in Religione fraternæ charitatis, si tempore contagiosæ infirmitatis possent sanè se subtrahere, desertis infirmis sine remediis, & servitute.

Ita

Ita Caiet. Rodriq. Peyrin. & Sanch. in *decal. lib. 6. c. 2. n. 56.* Quod tantò certius procedit in Monialibus Oblatis, quæ inferviunt infirmis, & sine dote ad hunc effectum sunt ad Monachatum admiffæ, & receptæ, ut toto vitæ suæ tempore infirmis deserviant. Tamarin. alios referens de *jur. Abbat. disp. 12. q. 2. n. 25.* Qui tamen excipit ab hac regula monialem illam, quæ esset admodum infirmæ valetudinis, vel cuius vita esset valde utilis bono communi religionis.

Quar. 4. An Infirmaria possit licite egredi à claustrum ad vocandum medicum, vel Confessarium ex repentina oborta necessitate alicuius monialis infirmæ ad extremum vitæ à morbo adductæ, & alius non adfit, qui possit vocare.

Resp. Affirmat Casian. à S. Elia v. *clausura num. 161.* modo sit ipse medicum esse profuturum, aut probabiliter timeatur eam esse in mortali peccato. Ratio est: Quia præcepta Ecclesiæ non impediunt maius bonum, & quia ita præferunt bonum, ut si hoc bonum sit impeditivum alterius boni maioris, cesset ipsum obligatio ex generali intentione eiusdem Ecclesiæ. Unde cum in præfenti casu subventio proximi extremè indigentis sit maius bonum, quam observantia clausuræ, illa enim provenit à virtute charitatis, hæc obedientie, obligatio primæ prævalere debet & secundæ cessare.

Quar. 5. An, & quibus in casibus Infirmaria excusetur ab audienda Missa.

Resp. Excusari, si illius assentientia est saltem necessaria, ne infirma notabiliter tristetur, nec habet, quas substituat. Ita communiter Doctores, quos approbans refert Pasqual. de *Sacris. nov. leg. q. 1328.* qui hoc ad

admittite etiam si assistentia non esset necessaria, si tamen bona fide putaretur necessaria cum sufficiat, ut apprehendatur ut talis: nam tunc formatur recta conscientia, quod liceat omittere auditionem Missæ. Subdit in super, idem dicendum, si infirma pro sua satisfactio- nem vellet, Infirmariam sibi assisteret, quamvis alia substitui possent, si non obsequi illius voluntati esset causa, quod tristaretur, vel indignaretur, cum excitatio harum passionum possit infirmæ notabiliter nocere. Neque infirma in tali casu peccaret impediendo infirmariæ pro tunc non sibi necessariae auditione Missæ, quia complacentia illa, quæ percipit ex ipsius præsentia, affert illi aliquod solamen, absentia vero tristitiam, & ideo habere potest motivum sufficiens, ut detineat ab audienda Missa.

Quar. 6. An Infirmaria possit in diebus prohibitis comedere aliquid carnissis, excuset in infirmis appetitum, & inducat ad comedendum.

Resp. Affirmant Navar. Sanch. & Diana p. 5. tra. 5. ref. 32. Quia stant paritate materiae non adest materia integra prohibita, atque adest nec materia peccati mortalis: quia verò apponitur finis honestus, & quem charitas imperat, definit etiam esse materia peccati venialis, quia ex fine apposito subtrahitur à ratione sub qua prohibetur, & constituitur in ratione honesti.

Quar. 7. An occupatio in deservendis pluribus infirmis sit causa sufficiens excusandi Infirmariam à jejunio.

Resp. Ex Pasqual. de jejun. dec. 339. n. 5. affirmative, quia tale servitium exigit continuam assistentiam, quæ secum trahit magnum laborem. Hoc autem est intelligendum de ea quæ parat cibos pro infirmis, & in cæteris servitiis neces-

necessariis ipsis ministrat, non de ea quæ solum assistit. Neque pariter tenetur ad jejunium die sequenti, si per totam præcedentem noctem, vel majorem partem assistat alicui infirmæ: talis enim assistentia, quia privat debito somno, causat magnam debilitatem, unde superveniens jejunium esset nimis onerosum. Ita ex Ledesma, & Rodriq. Pasqual. loc. cit. num. 6.

Quar. 8. An & quando infirmaria ab Officii recitatione excusetur.

Resp. Excusari, quando ita est in infirmarum servitio occupata, ut totum diei tempus, quod necessitatibus corporis moraliter, & sine magno incommodo subtrahi potest, in earum indigentia sit infundendum. Charitatis enim præceptum urgentius, & excellentius est præcepto recitationis Officii, & proinde hoc cessare debet, ut potest impedivum majoris boni. Ita Sotus, Sanch. t. 2. conf. l. 7. c. 2. du. 51. n. 2. & Suarez t. 2. de relig. lib. 4. cap. 28. n. 35. Ex quo pariter deducitur esse excusandam, etiã si illi qua modica diei pars pro honesta animi relaxatione superellet. Quia sicuti ob recitandas horas canonicas non tenetur subtrahere tempus cibo, & quieti, ita neque honesta relaxationi, cum hæc non minus necessaria sit ad corporis levamen, quam refectio, & somnus, maxime si vires essent ex præcedenti occupatione defatigatæ. Quòd si occupatio non sit integræ diei, tunc infirmaria debet hujusmodi occupationis tempus prævenire, vel recitationem post ponere, quia præceptum obligat pro tota die. Potest tamen excusari, quando impedimentum repentinum prævidere non potuit, vel quando ad illud non advertit, Suarez loc. cit.

§. VIII.

De Aromatarie obligationibus, & Privi.

Quar. 1. **A**D quid teneatur Aromataria.

Resp. Quæ suæ artis sunt tenere scire. Et enim lex tam naturalis, quam humana prohibet, ne quis artem, quam ignorat, exerceat. *ut in cap. non est sine culpa de regul. jur. in 6.* Neque sufficit, quod instructa sit quo ad artis præcepta, & regulas, sed debet etiam esse instructa quo ad practicam, cum ex istius deficientia possint plurima, & gravia infirmis oriri incommoda. Tenetur quoque debitam in conficiendis pharmacis adhibere diligentiam, quia omnibus munus aliquod exerceantibus obligatio inest, ut illud diligenter exerceant. *Abb. in cap. ad aures, num. 3. 4. & 6. de arat. & qualis.*

Quar. 2. An possit de se, & inconsulto medico pharmacum aliquod infirmis præbere.

Resp. Si habeat aliqua particularia medicamenta ad speciales morbos, nempe ad sanandas oculares fistulas, dolores dentium, & alia huiusmodi, & experta fuerit prodesse, potest utique illa præbere. In aliis casibus non potest; quia cum non habeat scientiam, & artem ad curandos morbos, manifesto vitæ periculo infirmas exponeret; imò neque potest, etiam si aliqualem habeat experientiam, quia exponeret se periculo occidendi infirmas, & contraveniendi decalogi præcepto *Non occides*. Sicut de Medico asserit Silvest. *in suor. v. Medicus, qu. 1.*

Quar.

Quar. 3. An licitum sit Aromatarie præbere poculum moniali gravidæ ad procurandum abortum foetus inanimati, ne fama periclitetur monasterii.

Resp. Negativè cum communi Doctorum, quia abortus foetus inanimis est peccatum gravius pollutione, eodem proximiùs opponatur generationi. Sicut ergo in nullo casu est licita pollutio, ita neque abortus foetus inanimati. Unde merito oppositù damnatur ab Innocentio XI. in propositione 34. sub qua tamen valde dubitat Lumbier, an præsens casus comprehendatur, quia, ait ipse, propositio proscripta loquitur quando agitur de vitanda infamia puellæ: non verò de vitanda infamia religiosi cœnobii, quod valde diversum est, adeoque prohibitum, subdit idem Doctor, ad præsentem casum non videtur extendenda, quia strictè interpretationis est, utpotè odiosa. Resolvit tamen illicitum esse etiam in præsentem procurare abortum foetus inanimati, quia ad evitandum infamiam coram sæcularibus est aliud medium, scilicet præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ observationem secreti.

Contineri pariter præsentem casum sub damnatione, patet, quia præfata propositio in tantum proscripta, in quantum asserit esse licitum procurare abortum puellæ ex periculo proveniènti ab extrinseco, quale est periculum vitæ, & famæ. Cùm igitur etiam periculum diffamationis monasterii sit periculum proveniens ab extrinseco, remanebit quoque damnata propositio asserens esse licitum procurare abortum monialis, ne infametur monasterium. Neque fit extensio prohibitionis ad casum, sed casus dicitur comprehensus ex identitate rationis.

Pec-

Peccat igitur Aromataria pharmacum præbens ad procurandum abortum fetus inanimis, & si est animatus contrahit etiam excommunicationem Sixti V. dummodò tamen sequatur effectus. An autem effectu non secuto incidat in casum reservatum, asserit Belloch. Zech. & Bonac. negat aliis relatis Diana in opere coord. tom. 5. tract. 4. res. sol. 26. ubi advertit hoc non procedere, si monasterium subdatur Regularibus, quia quoad illos ex Decreto Clementis VIII. etiam effectu non secuto inducitur reservatio. Quoddò si dubium, sit an fetus fuerit animatus, Moura, Præpositus, & Macadus putant non incidere in reservationem, quia reservatio ad casus dubios non extenditur tanquam odiosa, nisi aliud exprimat. At in oppositum est communis sententia, quia in dubiis tutior pars est eligenda.

Quar. 4. An Aromataria possit lucri causa vendere extraneis medicamenta.

Resp. Extare pro Urbe Romana, ejusque districtu decretum Visitationis Apostolicæ die 29. Augusti 1637. quo prohibetur tam Superioribus quorumcumque Ordinum in Urbe, ejusque districtu existentium, quam particularibus Religiosis quibuscumque, ne in posterum sive religionis nomine, sive particulari audeant, & præsumant per se, vel per alios in suis Conventibus artem aromatariam exercere, præter quam pro suis Religiosis, & Ecclesiasticis, pharmaca vendere etiam prætextu amicitia, & familiaritatis, absque speciali licentia in scriptis obtinenda. Unde cum hoc decretum sit pro Urbe Roma ejusque districtu, in aliis partibus standum est juri communi ut resolvit Sac. Congregat. Episcop. & Regular. in Neapolitana 5.

Gfo-

Offobr. 1646. Jus autem commune non videtur prohibere hujusmodi venditionem; pharmaca enim artificium honestum sunt, & non propriè negotiatio. Maximè quia in hoc non tam spectatur lucrum, quam utilitas infirmarum; dum enim extraneis venduntur, frequentius renovantur medicinalia, unde monialibus infirmis subministrantur recentiora, atque adeò magis utilia. Quod etiam declaravit eadem Sac. Congregat. in Neapolitan. 26. Maji. 1602. & in una Dominicanorum 11. Offobr. 1647.

Quar. 5. An Aromataria vendens, ut supra, medicamenta possit recipere pretium juxta taxam Aromataris sæcularibus factam.

Resp. Videtur quòd sic; quia taxa non statuit pretium tanquam privilegium Aromatariorum secularium, sed tanquam pretium justum medicinalium. Unde quicumque illa vendit, potest recipere juxta taxam, quia recipit pretium justum. Verùm oppositum sustinendum cum Navarra lib. 3. de res. ut. c. 2. n. 40. & Reginaldo in Praxi lib. 25. num. 281. Quia in taxatione justii pretii non tam habetur respectus ad valorem medicinalium in se, & ad alias circumstantias, puta industriam, laborem &c. sed etiam ad expensas, quas subeunt Aromatarii sæculares in conductione officinæ, solutione vectigalium, salario famulorum, &c. à quibus omnibus expensis sunt exemptæ moniales. Unde pretium, quod est justum respectu Aromatariorum sæcularium, injustum est respectu monialium, quia detractis illis expensis, excedit valorem medicinalium.

Quar. 6. An possit vendere quid pro quo.

Resp.

Resp. Non posse. Tum quia ementem decipit, dando aliam substantiam ab expectata: tum quia certum pretium recipit pro incerto medicamento: tum quia saluti infirmi non contulit, & utinam aliquando illam non offendat, dum medicamentum illud suppositum fortasse dissimile est, quamvis non videatur dissimile. Quare confurgit obligatio relaxandi omnia damna ex tali deceptione, fortè secuta. Solum excusari potest, si certa sit supposititias res pollere eadem virtute, & fore æquè, vel quasi æquè utiles ementi. Tenetur tamen restituere excessum pretii, si fortè acceptus est supra iustum pretium rei traditæ (etiam si ejusdem fuerit utilitatis) vel supra pretium, quo emptor rem eandem alibi fuisset empturus.

Quar. 7. An possit Aromataria vendere pharmaca minori pretio consanguineis, vel amicis, donando illis quod ipsi deberetur ratione industriæ, & laboris.

Resp. Negat Bordonus, quia labor ille est pretio æstimabilis, unde Aromataria donando suum laborem disponeret de re pretio æstimabili, quod est contra votum paupertatis. Dissentit Joannes de Lugo *disp. 3. de just. num. 149.* quia religiosus sine præiudicio paupertatis potest alteri infer vire, eique gratis operam suam præstare. Distinguunt alii: vel Aromataria degit in monasterio, in quo viget præceptum, aut consuetudo; ut moniales operas suas, & lucra inde percepta conferant in bonum commune: vel degit in monasterio concedente monialibus, ut pro se laborent, & sibi metipsis lucrentur. Non potest si in primo, quia præsumi non potest licentia Abbatis, obstante consuetudine, vel præcepto. Potest autem si in secundo, quia

quia Abbatisa rationabiliter non censetur invita, cum nihil damni resaltet monasterio. Poterit etiam pharmacum aliquod levioris momenti pauperibus subministrare ex præsumpta licentia Abbatis, quæ presumitur habere erga pauperes charitatem. Imò poterit etiam, reuente Abbatisa, si pauperes versentur in extrema necessitate, alibi docuimus cum D. Thoma.

Quar. 8. An liceat Aromataria venenum vendere.

Resp. Si venenum talis nature sit, ut non nisi ad malum possit deservire, non licet; quia esset præbere materiam peccati, & alieno peccato cooperari. Conveniunt omnes Doctores. Si verò sit indifferens ad bonum & malum utrum, & Aromataria nesciat aut tantum dubitet, an emens eo sit abusus, potest vendere ob finem iusti lucrû, & honesti, dummodò non intendat, ut emens eo malè utatur. Quia quando actio aliqua est de se indifferens, qui bono fine ad illam cooperatur, non peccat, utitur enim jure suo. Reginald. in *Praxilib. 25. num. 263.* Si autem sciat, vel saltem probabiliter credat, ementem veneno abuturum vel ad occidendum proximum, vel ad vitam sibi adimendam, adhuc posse vendere sustinent Cajetan. Angl. Navar. & Lorca, quia pravus usus ementis non est volutus directè, neque indirectè: est enim effectus per accidens, & non per se consequens, qui proinde non imputatur, etiam si sit prævisus, dummodò non sit intentus, ut ex D. Thom. 2.2. *qu. 74. art. 8. & qu. 20. art. 5.* Oppositum approbo cum Armilla, Tabiena, Reginaldo *loc. cit.* & aliis. Quia suppeditare alteri materiâ iniuriôsè nocendi, vel sibi, vel proximo, est con-

tra charitatem, aut contra iustitiam, vel potius contra utrumque.

Quar. 9. An liceat Aromataria pharmacia conficere in die festo.

Resp. Negative. *Sot. lib. 2. de just. qu. 4. art. 4. ad 3.* quia opus servile est, quod sola necessitas facit licitum in die festo. Unde ea tantum pharmacia, quæ pro præsentis diei necessitate deserunt, potest Aromataria componere, vel ea jam composita vendere omnibus horis, sicut qui herbas, pisces, & aves deserunt, *Sac. Congregat. Vicario Andriani. 16. Augusti. 1593.* Neque licet rosas, violas, & alia huiusmodi saccaro condire, vulgò, *far Conserve, Alcozer, & Sanch. som. 2. conf. lib. 5. cap. 2. dub. 18. num. 5.* neque aquam ex herbis per stillarium extrahere, quia hæc quoque servilia sunt. Excusare tamen, ut diximus, potest necessitas, quæ facile contingere potest, si ex dilatione flores, & herbe languerent, earumque virtus deperiret. Vel si tanta esset aquarum distillandarum copia, ut intra tempus aptum tota pro usu totius anni provideri non posset. Ex prædictorum enim carentia magnum monasterio resuleret incommodum, quod sicuti in aliis casibus per Doctores excusatur, debet in præsentem pariter excusare.

Quar. 10. In quibus aliis possit peccare Aromataria.

Resp. Peccare, si in componendis pharmachis non omnia apponit præscripta à medico, *Duad. in cap. utriusque sexus tom. 2. disp. 16. sect. 2.* Vel si apponit, illa tamen sunt vetusta, vel non exigitam virtutem habentia, unde medicamentum parum prodest infirmo; *D. Antonin. part. 3. tit. 8. cap. 4. §. 6.* Item si inutilia, & multo magis si nociva im-

immisceat, mortaliter peccare, nisi excusetur materiae parvitas, communiter fatentur Doctores. Et in prædictis casibus non solum lædere charitatem, sed etiam iustitiam, adeoque teneri ad omnia damna inde secuta, tradita liis citatis *Homobon. in comment. resalut. tract. 10. cap. 4. §. 12.* Non peccat tamen si in conficiendis medicamentis tantum aquæ vel alterius liquoris immisceat, quantum ad medicamentis compositionem est necessarium quamvis eodem pretio medicamento vendat, *Trullench. in decal. tom. 2. lib. 7. cap. 20. dub. 11. num. 5.*

§. IX.

De Celleraria obligationibus, & Privilegiis.

Quar. 1. AN Celleraria, cui bonorum Monasterii incumbit administratio, possit aliquid de iisdem bonis in justam donationem, aut alienationem expendere.

Resp. Non posse, nisi id, quod ab Abbatisa illi commissum est. *D. Thom. 2. 2. q. 32. ar. 8. ad 1.* Ex quo fit, eam mortaliter contra votum paupertatis peccare, si in alios usus; præter deputatos, quantumvis illi liciti sint, & communitati deserunt, rem expendat, absque expressa, vel præsumpta Abbatisæ voluntate quia exercet actum dominii, & sibi commissæ administrationis metas excedit. *Manuel. Sanch. & Peyrin. 1. 1. de subd. q. 2. c. 2. §. 9.* qui tamè putat non peccare mortaliter subministrans moniali indulgenti aliquod necessarium iniuste ab Abbatisa denegatum, quia in eo casu Abbatisæ sui præter debet actum.

Quar.

Quar. 2. An de præsumpta Abbatissæ licentia possit remunerare merita, & obsequia ab extraneis administrationi præstita, & alias non debita.

Resp. Possit, attentis tamen viribus, & legibus suæ administrationis, nec non inspectis meritis, accircumstantiis, non solum quando merita pariunt actionem ex iustitia, sed etiam quando ejus sunt naturæ, ut hominem deceat esse gratum, & obligent ad antidota. Ita post alios Trullench. in decal. l. 7. c. 27. dub. 8. n. 4.

Quar. 3. An peccet Celleraria contra votum paupertatis distribuendo bona Monasterii non juxta mentem Abbatissæ, sed proprio arbitratu.

Resp. Peccare saltem venialiter, si de pluribus aut paucioribus, melioribus aut deterioribus, quam sciat velle Abbatissam; quia parte enim recedit a mente Abbatissæ, incurrit in vitium proprietatis, dispensando ac si esset domina, nullatenus ab alterius pendens arbitrio. Lessius lib. 2. cap. 41. num. 178. alique communiter.

Quar. 4. An peccet Celleraria, si celestis Abbatissæ summam aliquam notabilem pecuniæ expendendam in usus utilibus Monasterio, invita tamen Abbatissa.

Resp. Peccare si Abbatissa sit rationabiliter invita, & quidem non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam; quia Celleraria, cum sit administratrix bonorum monasterii dependenter a principali administratrice, quæ est Abbatissa, non potest ea administrare, nisi ex voluntate ipsius sive expressa, sive tacita; Mandatarius enim debet diligenter observare fines mandati, & diligenter se mandati. Unde si aliter administraret,

his uteretur, ac si essent propria, atque adeo secundum hoc censeretur proprietaria. Si vero Abbatissa est invita quoad modum tantum, non peccat nisi venialiter. Et si irrationabiliter sit invita, nullam culpam committit, quia tunc utiliter Monasterii negotiis gerit, & operatur ex voluntate præsumpta superioris Prælati, qui si adesset, illam expensam fieri omnino veller.

Quar. 5. An peccet, si monialibus tam sanis, quam infirmis necessaria abundantem non provideat juxta religionis statuta.

Resp. Ex Peyrino tom. 2. q. 1. cap. 5. §. 1. num. 58. Affirmative; ex quo enim Moniales per professionem religioni nomen dederunt, eique incorporate serviant juxta vocationem suam, dignæ sunt ex iustitia mercede sua, & jure naturæ sunt participes quoad necessaria bonorum temporalium, & spiritualium ipsius religionis. Excusari solum potest a necessariis ministrandis propter monasterii indopiam, & tunc communis paupertas est ab omnibus toleranda.

Quar. 6. An de Monasterii bonis possit largius distribuere amicis monialibus non illas gratificandi, & quidem propria auctoritate.

Resp. Ex dictis non posse, & contraveniendo peccate, cum enim sit simplex bonorum Monasterii administratrix, non potest administrare bona commissa, nisi juxta voluntatem domini, qui in casu nostro est monasterium. Hinc à fortiori dicenda est peccare si ita abundantem aliquibus provideat, ut alia ea de causa graviter indigeant, quia sit aliis injuria, cum communitatis bona pro indigentibus sint communia. Rodriq. & Peyria.

Quar. 7. An Celleraria possit sibi aliquid applicare de bonis monasterii ob laborem officii.

Resp. Non posse, quia ex vi professionis, & contractus initi cum monasterio tenetur ex iustitia inservire. Imò neque ob labores extraordinarios, & ultra obligationem susceptos, quia semper talis applicatio est actus domini, cuius est incapax ratio voti.

Quar. 8. An possit de bonis monasterii aliquas elemosynas erogare.

Resp. Possit facere elemosynas illas, quæ consueverunt per Cellerarias dispensari. Quia Abbatisa committens officium censetur eo ipso committere consueta in illo officio exerceri. Ita Azor. & Tamb. ex D. Thom. 2. 2. q. 32. art. 5. Imò si Celleraria facultatem habeat expendendi summam aliquam in utilitatem monasterii, poterit eam in pias elemosynas erogare, quia elemosyna cedere solet in monasterii splendorem, & decentiam, ac proinde in ipsius utilitatem, Salmat. in Theol. moral. t. 3. tract. 13. c. 6. par. 7. n. 90. Unde poterit etiam aliis ejusdem monasterii monialibus distribuere, quia utilitas non modica monasterii est monialium indigentias sublevare, quo minus enim indigent, eo majori attentione divinis incumbunt, magisque à sæcularibus curis se abstinunt.

Quar. 9. An Celleraria que ut supra, de commisione Abbatisæ potest aliquas elemosynas pauperibus distribuere, possit in monasteriis, in quibus non servatur vita communis, sibi, vel aliis monialibus illa applicare.

Resp. Videtur negativè resolvendum, quia elemosyna, cum sit sublevatio aliene miserie necessario est ad alterum. Unde si Celleraria talem pecuniam sibi, vel aliis monialibus ap-

pli

plicaret, illa applicatio non haberet rationem elemosynæ, quia non esset ad alterum, nam dominium semper remaneret apud eundem dominum, nempe apud monasterium, cum moniales ex vi voti paupertatis nihil sibi possint acquirere.

Adde quòd, quando Abbatisa committit Cellerariæ distributionem elemosynæ, censetur committere secundum illud, quod de ordinario solet praticari; vera enim mentis interpretatio desumitur à practica, Bald. in cap. 1. in princip. de feud. sin. culp. non amit. de ordinario autem elemosyna distribuitur extraneis. Maxime quia, cum paupertas tuta Cellerariæ, quam aliarum monialium sit cognita Abbatisæ, si vellet elemosynas illis ipsis applicari, id exprimeret. Quare si Celleraria distribuit sibi, vel aliis, non distribuit juxta commissionem Abbatisæ. Unde peccat contra justitiam, quia privat pauperes illa elemosyna, quæ, supposita applicatione Abbatisæ, est ipsis debita & peccat etiam contra paupertatem, quia excedit facultatem suæ commissionis, atque adè agit nomine proprio, & ut domina, quod est directè contra votum paupertatis. Sic D. Thom. 2. 2. q. 3. art. 8. ad 1.

At oppositum etiam sustinendum videtur per ea, quæ tradunt Sanch. in sum. r. 1. lib. 4. cap. 49. num. 62. & alii relati à Barbosa de off. & potest. Episc. par. 3. allegat. § 3. num. 25. qui asserunt, quòd religiosus electus à testatore ad distribuendam pauperibus elemosynam, potest monasterio, vel sibi, vel aliis religiosis talem elemosynam dispensare; militat enim in utroque casu par ratio. Nam Cellerariæ etiam in proposito commissa est ab Abbatisa distributio elemosynæ inter pau-

V 2 res,

res, unde cum verè tam ipsa, quam alie moniales sint pauperes, si sibi, vel illis distribuit, facit iuxta formam mandati, & adimplet mentem Abbatissæ.

Næque Celleraria, aut aliæ moniales censerì debent exclusæ, quia presumendum est, quod Abbatissa committat dispensationem secundum exigentiam, & ordinem charitatis; ordo autem charitatis postulat, ut succurramus magis indigentibus, magisque nobis conjunctis, quales sunt moniales respectu Abbatissæ, cujus sunt filiæ spirituales, & versantur in majori necessitate, quia indigentia est magis in monialibus periculosa, cap. 1. de stat. regul. in 6. Et in hoc salvatur etiam quod elemosyna fit ad alterum, si non secundum jus proprietatis, quia moniales sunt incapaces proprii ratione voti, saltem secundum usum, cujus sunt capaces, Bartol. quem secutus est Abbas *conf. 440. num. 1. lib. 2.*

Quar. 10. An Celleraria possit sive intra, sive extra monasterium sine licentia Abbatissæ mutare, aut commodare res monasterii, etiam si sint magni valoris, quando contra est de restitutione.

Resp. Non posse, præcipuè si res illæ sint per longum tempus mutandæ, aut commodandæ, quia notabiliter deteriores possunt; & frequenter has res mutare, ægrè ferunt Superiores. Ita Graz. Lugo, Tamburin. & Ioan. de la Crux *in epis. lib. 1. cap. 3. dub. 4.* Qui tamen concedit, posse Cellerariam res magni valoris commutare, inconsulta Abbatissa, quando monasterium ex hac commutatione nullum patitur detrimentum. Quia talis commutatio non habet rationem distractionis, aut consumptionis, cum

mo-

monasterium semper remaneat cum æquali valore, ac proinde non censetur Abbatissa rationabiliter invita quo ad substantiam, & sic datur ejus licentia tacita. At nequamquam posse tenent Sanch. Peyrn. & Barth. à S. Fausto; quia commutare actus dominii est, cum transferat dominium rei in alium idque valide fieri nequit nisi ab habente dominium rei, vel illius absolutam administrationem.

Quar. 11. An Celleraria teneatur ad restitutionem, si ex sua culpa pereant aut deteriores aut bona monasterii suæ custodiæ, vel dispensationi, aut administrationi commissa.

Resp. Non teneri, si hoc contingat ex culpa levi, aut levissima. Solum enim se obligavit ad exercendum officium diligenter, & accuratè, sicut solet ab aliis ejusdem conditionis, & generis communiter exerceri. Ita Sotus, Lessius, Vasquez, & alii, qui solummodo illam obligant, quando intervenit lata culpa, quin perinde est, ac si dolo ea destrueret, nam lata culpa dolo æquiparatur in jure. Excusari tamen potest, si pereant, aut deteriores ex inconsideratione, aut oblivione inculpabili, quia nulla interveniente culpa theologica, nulla intervenit injuria, atque adeo nulla restitutionis obligatio, quæ tantum dicitur à gravi culpa.

§. X.

De Janitoria, Rotaria, & Auscultatrice obligationibus.

Quar. 1. Quales esse debeant Præfectæ Rotæ, & Januæ.

Resp. Debere esse irreprehensibilis vitæ, discretas, prudentes, & quæ secularium oculis bonis moribus sint spectabiles. Osiaria sit supra 40. annos, Sac. Congreg. in Bononiens. 30. Junii 1617. ejusdem quoque ætatis Rotaria, nisi aliter prudentiæ Episcopi visum fuerit. Ita in edicto Visitationis Apostolicæ apud Pignatell. r. 6. consult. 85. num. 95. Neque Rotaria, neque Portinaria monialem ullam ad crates, aut rotas vocare debent, nisi persona extranea habeat licentiam subscriptam ab Episcopo, vel ejus deputato; & nisi monialis collocatura licentiam pariter obtinuerit ab Abbatisa. Aliter contravenientes sunt ipso facto privatæ voce activa, & passiva per tres menses. Sub iisdem pœnis prohibetur eisdem Rotariæ, & Portinariæ, ne mittant, aut recipient litteras, munera, aut alia, nisi præcedente inspectione Abbatisæ, & ejus licentia. Sac. Congreg. 20. Septemb. 1593. apud Pignatell. consult. cit. n. 179.

Quar. 2. An peccent Portinaria, & Rotaria januam, & rotam respectivè non custodientes.

Resp. Si faciant ex inadvertentia, certum est non peccare, immò addit Cespedes de Dub. milit. dub. 16. neque si advertere teneatur. Sic nauta, cui navis gubernium commissum est, non peccat si ex inadvertentia omittat, licet teneatur advertere. Hoc tamen.

men non placet Zumel. Valent. & aliis, quia advertere, & debere advertere, sicut scire & debere scire, sunt paria. Si verò omissio custodiae procedat ex negligentia, ex qua maxime moniales capient occasione colloquendi cum extraneis, & extra mittendi res prohibitas cum periculo earum spirituali, talis omissionem mortaliter peccaminosam esse non dubito, quia omnibus exercentibus aliquod officium hæc communis obligatio est, ut illud cum debita cautela, & diligentia exercent, ut habetur ex Panormit. in c. ad aures, v. 3. de arat. & qual.

Quar. 3. An Rotaria, & Portinaria, si videant ad januam, vel ad rotam delicta aliqua in occulto à monialibus perpetrari, teneantur revelare Abbatisæ.

Resp. Si moniales delinquentes fraternè admonitæ à sua nequitia non desistant, tenentur Rotaria, & Portinaria deferre Abbatisæ, ut resipiscant, quia bonum illarum spirituale bono famæ debet præponderare, Molin. Dicastil. Bannes, & alii. Quod à fortiori procedit, quando delicta illa vergunt in præjudicium communitatis; quia secretum non potest obligare contra justitiam, & charitatem alteri debitam. Rotaria autem, & Portinaria ex justitia, & charitate tenentur damna religionis præcavere; à qua obligatione non sunt immunes, etiam si promissent cum juramento non revelare; quia juramentum non potest esse vinculum iniquitatis. Ita Doctores citati.

Quar. 4. An peccent Rotaria, & Portinaria videntes, & non impediendes moniales, quæ recipiunt, aut mittunt litteras sine licentia Abbatisæ.

Resp. Peccare, si extet præceptum regulæ,

le, aut Superioris, vel vigeat constitutio
 Clementis VIII. prohibens, ne litteræ,
 seu Epistolæ ullo modo à monialibus scriban-
 tur sine licentia Superiorum, nec recipian-
 tur, nisi priùs lectæ fuerint à Præfecta mona-
 sterii. Ratio est, quia licet negativè ha-
 beant, indirectè tamen, & interpretativè per-
 voluntariam omissionem ejus, ad quod tenentur,
 censentur violationi præcepti, &
 monialium malo cooperari; & proinde deli-
 quunt; nisi moniales essent talis conditio-
 nis, ut probabiliter judicari posset, Abbatissam
 daturam facultatem, si peterent, aut saltem
 ratum postea habituram, si sciret. Vel nisi ex
 consuetudine, aut patientia Abbatissæ scientis,
 & dissimulantis receptum esset, ut non tam
 sèverè nec cum tanto onere munus obeant
 custodiendæ rotæ, vel portæ. *Dicasil. tract. 2. disp. 4. dub. 3. m. 165. & Rebel. lib. 2. g. 16. nu. 2.*

Quar. 5. An Rotaria, & Portinaria peccent,
 si occasione muneris, curiosis inquirant
 ab extraneis ea, quorum notitia ad ipsas
 nihil attinet.

Resp. Per se solum venialiter peccare,
 quia non est magna inordinatio, quòd appetant
 scire, quæ ad se non pertinent. Possunt
 tamen peccare lethaliter ratione circumstantiarum,
 nempe si esset illis graviter prohibitum
 in his vanis, & curiosis ad januam, vel ad
 rotam cum extraneis detineri; vel si vellent
 scire, quæ ad alias moniales spectant,
 cum illarum notabili displicentiâ, quia hoc
 posset rixas parere, & dissensiones. Item
 si collocutio esset periculosa, ut potè induc-
 tiva ad peccatum; vel si non possent scire,
 nisi alterum ad malum inducant, ut si
 vellent scire arcanum alteri commissum, ma-
 ximè

ximè si pateheri non posset sine alterius
 judicio, vel si appetant scire intentione utendi
 tali notitia in alterius damnum. Hæc omnia
 Lessius *de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 11. num. 83. § segg.*

Quar. 6. An peccent Rotaria, & Portinaria
 aperientes litteras monialium ad extraneos,
 vel extraneorum ad moniales.

Resp. Cum communi Doctorum affirmativè.
 Quia unusquisque habet jus ad suum secretum
 scriptis mandatum, ut ipse solum scita,
 vel cui voluerit per epistolam revelare, unde
 invito secreti domino illud per litterarum
 aperitionem inquirere est peccatum mortale;
 nisi interveniat consensus saltem interpretati-
 vus mittentis litteras, aut illius ad quem
 mittuntur, vel nisi excuset materiæ parvitas,
 aut curiositas absque periculo gravis damni,
 & injuriæ. Sanch. Navar. Azor. Trullenc.
 & alii; qui pariter excusant aperientem,
 quando rationabiliter credit, aliquid in
 proprium damnum in hujusmodi litteris
 contineri. Quia tunc jure suo utitur se
 indemnem servando, hoc enim pertinet ad
 jus propriæ defensionis. In his tamen casibus
 ea solum legere potest, quæ attinent ad finem
 ratione cuius indagatio secreti sit licita; reliqua
 contenta sunt transilienda, & sub secreto
 servanda.

Quar. 7. An Portinaria non impediens
 ingredientem intra clausuram sub pretextu
 facultatum peccet. & incidat in excommunicacionem.

Resp. Affirmativè ex Gregorii XIII. Constit. quæ
 incipit *Vbi gratia*. Quia cum ex officio
 teneatur impedire, & non impediat, indirec-
 tè cooperatur, consequenter ingredientem
 admittere censetur. Bonacina *de*

466 De Imitoria &c. obligat.
claus. q. 1. punct. 6. num. 25. qui pariter sustinet
in eadem excommunicationem incidere,
quamvis nullo modo cooperaverit ingressui,
si tamen personam sic ingressam vel non ex-
pellat, cum possit, vel diutius sua locutione
detineat: idem enim est, ac si admitte-
ret, nam *admittere* in sua propria, & rigoro-
sa significatione importat etiam approbare
jam factum, ut testatur Rebuffus l. 14. §.
rem admisisse videtur ff. de verbor. signific. Ex-
communicatio hæc est Summo Pontifici re-
servata Neque ad ipsam incurrendam requi-
ritur præsumptio, cum in præfata Gregorii
Constitutione nullum adhibeatur verbum
præsumptionis importans, sicut in motu pro-
prio Pauli V. adhibetur. Bonac. loc. cit. n. 18.

Quar. 8. An peccet, & in eandem incidat
excommunicationem admittendo, vel non
impediendo ingredientem non sub prætextu
facultatum, sed absolute sine licentia.

Resp. Quod sic. Quia Pontifex sub iisdem
terminis eandem excommunicationis pen-
nam statuit contra admittentes, ac contra
ingredientes, ibi, *Sub eadem excommunica-*
tionis pena. Cum igitur excommunicatio
contra ingredientem afficiat non solum ingre-
dientes prætextu facultatum, sed etiam ingre-
dientes sine ulla prorsus licentia, ut ex
stilo curiæ, Sac. Congregat. decretis, Docto-
rum auctoritate probavimus supra cap. 7. §.
9. q. 2. eadem excommunicatio afficiet etiam
Portinariam non solum admittentem ingre-
dientes prætextu facultatum, sed etiam ingre-
dientes sine licentia. Immo puto eadem
excommunicationem ligari admittendo taliter
ingredientes, etiam si existimet ipsos ingre-
di cum legitima facultate. Quia cum ex offi-
cio teneatur inquirere de licentia, si omittit
tam

Cap. 11. §. 10. 467
tam est in dolo, quam si sciens sine licentia
admitteret, Cap. fin. de clandest. des. postar. l. quod
re. §. idem de reb. credit. & ibi Gloss. Bart. Bald.
& ceteri Doctores. Nec potest juvari à bona
fide, quia, dum omittit inquisitionem, quæ
ei incumbit ex officio, subintrat negligentia
crassa, & affectata, quæ non excusat, sed
habetur pro scientia. Clement. 1. v. scienter de
con. sanguinit. & affin. Gloss. ibidem, Anchar. &
Tiraquel. Unde non potest excusare, nec inducere
bonam fidem. Pasqualig. in qq. Moral.
juridic. q. 162. num. 8.

Quar. 9. An peccet Portinaria admittens
aliquem intra septa monasterii sine licentia,
ad tuendum illum à gravi damno in vita, bonis,
aut honore.

Resp. Non peccare: quia sicut ingrediens
in dictis casibus non peccat, cum lex politica
da clausura non obliget ad sui observantiam
cum tanto rigore; ita neque Portinaria
permittens ingredi personam illam, peccabit,
cum actio cooperantis bona dicatur, aut
mala juxta bonitatem, vel malitiam actionis
eius, cui cooperatur. Duard. in cap. omnis
utriusque sexus r. 2. disp. 16. sect. 36. num. 5. &
resumitur ex Bordon. res. 76. n. 39. ubi habet,
quod si religiosus adu à satellitibus curiæ laicalis
inlecutus se reciperet intra clausuram,
eumque Portinaria admitteret, ibique per
aliquot dies maneret, aliud securus refugium
non habens, & moniales id ignorarent
excepta dicta Portinaria, quæ illum occultaret,
nullum peccatum committeret, tum religiosus
ingrediens, & manens, tum Portinaria
recipiens. quamvis alias talis religiosus
esset culpabilis. Ratio est, quia ad laicos
non spectat capere, aut corrigere religiosos,
sed ad suos Superiores. Necessè tamen est

V 6 quod

468 De Iuritoria &c. obligat.
quod infectio satellitum sit actualis, & nul-
lum aliud sit effugium.

Quar. 10. An Aulculatrices propalantes,
quæ occasione sui officii audierant, peccent
mortaliter.

Resp. Si id, quod propalant, vergat in
grave alterius detrimentum, non est dubium
peccare mortaliter, quia tam ex parte mate-
riæ, quam ratione officii ex pacto tacito
inest gravis obligatio tacendi. Si verò leve
alterius damnum sequatur ex revelatione,
dicendæ sunt mortaliter non peccare, par-
vitate materiæ excusante. Si prævideant,
monialem ex revelatione etiam rei ex se
indifferentis esse contristandam, peccant
contra charitatem. Si detegant audita non
ex animo lædendi, reverà tamen lædant,
peccant mortaliter, vel venialiter juxta
negligentiam, vel inconsiderationem; si
enim hæc fuit gravis, erit mortale; venia-
le verò, si levis. Basilius v. *secretum num.*
3. Tenentur tamen revelare Abbatisse, si que
viderint, vel audierint, religiosi moribus
disona, & regularis observantiæ destructiva.
D. Thom. 2. 2. *qu. 70. art. 1. ad 2.* Aulcultrici-
ces enim sunt oculi Abbatisse, adeoque ex
officio tenentur explorare, & explorata re-
ferre, alioquin omittentes officio suo non sa-
tisfacerent, essentque causa indirecta scan-
dolorum, quæ ex tali omissione possent
oriri.

Quar. 11. An Aulcultrices, quando
ratione officii assistunt colloquutionibus,
possint colloqui cum Regularibus acceden-
tibus ad alloquendum cum moniali aliqua
particulari.

Resp. Afirmat Pellizarius ex Bonaci-
na, quia præsumitur tacita Superioris li-
cen-

469
Cas. 11. §. 11.
centia ex regula connexorum, de quibus idem
est iudicium. Oppositæ tamen sententiæ
adhæreo. Quia principium illud de connexis
locum habet, quando connexa sunt insepa-
rabilla, non sic si separabilia, ut communi-
ter scribentes. Moniales autem cum licen-
tia colloquentes, & Aulcultrices non sunt
connexæ in ordine ad locutionem, siquidem
loqui optimè possunt moniales aliæ, Aulcul-
triciibus silentibus.

§. XI.

De Conversarum obligationibus, & Privilegiis.

Quar. 1. Quænam in Conversarum re-
ceptione sint observanda.

Resp. Tam quoad receptionem, quam
quoad professionem ea omnia esse observa-
nda, quæ supra de Novitiis choristis recipien-
dis, & admittendis sunt dicta, eadem enim
praxis in utriusque servanda, ex Sac. Cong-
regat. præter quam in constitutione dotis,
nam moniales velatæ tam intra, quam supra
numerum absque dotali elemolyna nõ de-
bent admitti, in monialibus verò Con-
versis non semper spectatur dos, sed aliquan-
do necessitas monasterii, ex declaratione
eiusdem Sac. Congreg. die 20. Martii 1596.
qua necessitate cessante, exigendam esse a
supranumerariis Conversis dotem duplica-
tam perfolvi solitam, censet Tamburin. *de*
iure Abbatis. disp. 5. q. 7. n. 1. juxta decretum
Sac. Congreg. die 6. Maji. 1603.

Quar. 2. An Conversæ sint veræ reli-
giosæ.

Resp. Quod sic, emittunt enim tria
reli-

religionis vota, quæ religiosi status essentiam constituunt. Quare sunt incapaces proprii, & quidquid acquirunt; acquirunt monasterio, ipsique est prohibent tellari. Gaudent privilegio Canonis, & fori, quia sūt personæ ecclesiasticæ, & fruuntur omnibus Religionis privilegiis, quorum ratione sui status sunt capaces, quia verè per professionem sunt religioni incorporatæ. *Lezana 1.2.99. Regular. cap. 8. num. 29.*

Quar. 3. An Conversæ teneantur ad perpetuam clausuram.

Resp. Teneri, ex Bonifacio VIII. *cap. periculo de stat. regular. in 6. Concil. Trident. sess. 25. de regul. c. 5.* & ex Constitut. S. Pii V. quæ incipit *Cura pastoralis*. Ita quod neque possunt egredi ad ornandum Altare in Ecclesia exteriori. *Sac. Congreg. 27. Octobris 1592.* Neque ad effectum claudendi, vel aperiendi januam monasterii, sed hoc minus alteri extrâ clausuram degenti est demandandum. Eadem *Sac. Congreg. apud Barbof. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 44. num. 44.* Si tamen alicubi vigeat consuetudo prædictas conversas egredi pro quæstu, poterit tolerari, ita tamen ut cessante monasterii necessitate, ipsæ quoque cessent à quæstu. *Sac. Congregat. 14. April. 1615.* & servatis conditionibus pro egressu ibi præscriptis, & à nobis supra relatis *cap. 7. §. 9. quæst. 13.* quò Lectorem brevitatis gratia remitto.

Quar. 4. Utrùm Conversæ teneantur ex præcepto recitare orationes, quæ sunt eis per regulam præscriptæ, sicut moniales choris hæc horas canonicas.

Resp. Non teneri, quia regula, universaliter loquendo, non obligat ad culpam. Neque eadem est ratio de monialibus choro addi-

addictis, quia illæ non solum teneantur ex vi constitutionum recitare horas canonicas, sed etiâ ex consuetudine universalis Ecclesiæ; quæ obligat illas sub gravi, ut diximus suo loco. Ita Peregrin. *ad Constitut. sui Ordinis. part. 2. cap. 5. litt. R.* Ubi subdit, quòd, quamvis Conversæ teneantur de jure Divino preces ad Deum fundere pro benefactoribus; possunt tamen alii orationibus, & piis operibus satisfacere. Imò suo modo pro benefactoribus orare censentur, dum monialibus orantibus inserviunt. *Bartholæ S. Fausto lib. 6. qu. 170.*

Quar. 5. An monialis professæ, & choro addictæ possit de Superioris auctoritate ad statum Conversarum transferri.

Resp. Contra Navar. *in cap. quando de consecras. dist. 1. quæst. 20. nu. 20.* posse transferri, quia non variatur religionis status, sed illius manet. Debet tamen intervenire justa causa, quæ esse possit, vel puniitio gravis delicti, vel ineptitudo ad alia munera. Ita Sotus, Aragon. *Ledes. & Barthol. à S. Fausto in suo Thesauro lib. 6. qu. 178.* ubi addit, quòd monialis sic translata à divini officii recitatione sit libera. Quia hæc recitandi obligatio oritur ex consuetudine generali, in quantum est deputata ad chorum; unde eo ipso, quòd ex justa causa, & Superioris auctoritate à chori obligatione est liberata, ab obligatione pariter Officii debet censi absoluta.

Quar. 6. An è contra monialis Conversa possit transferri ad statum monialium chorisitarum.

Resp. Affirmat, licèt cum aliqua formidine, *Pellizarius de monial. cap. 1. num. 13.* ob rationem superius adductam, scilicet, quia per talem translationem non varia-

tur status religionis substantialiter, sed tantum accidentaliter, cum moniales laicæ, seu conversæ, & moniales vacantes choro adstringantur iisdem votis substantialibus, imò & iisdem obligationibus, excepta obligatione recitandi horas canonicas. Ad hanc tamen translationem tria requiri, advertit Sanchez, *lib. 6. moral. cap. 7. nu. 8 r.* videlicet, causa iusta, & gravis, consensus capitularis monialium, & licentia Episcopi, si moniales illi subdantur; Generalis verò, aut Provincialis, si sint exemptæ. Nullatenus sufficit superioris localis licentia, quia hæc translatio gravis est, nec censetur Prælati localibus concessa.

Negant alii posse fieri huiusmodi translationem inconsulto summo Pontifice: primo, quia obstat decretum Sac. Congr. iussu Clementis VIII. editum, 19. *Majj* 1603. super receptione, & educatione novitorum, quod ita habet: *Sed qui ad conversarum habitum recepti fuerint, ad clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.* Secundo, quia sicuti sine Pontificis licentia nequit fieri transitus de arctiori ad laxiorem religionem, ita neque de statu arctiori ad laxiorem intra eandem religionem. Cum igitur status conversarum, ut potè ad inferiora ministeria deputatus, sit durior, & asperior, & iuxta majorem, aut minorem austeritatem pensanda sit major, aut minor perfectio quo ad transitum, ut per Sanch. *loc. cit. num. 21.* non poterit fieri transitus monialis Conversæ ad statum chorisitarum. Tertio; principalis pars voti solemnisi in Conversis sunt onera tali statui annexa; ita quod ex vi suæ professionis non teneantur obedire Superiori præ-

præcipienti aliqua ad statum Chorisitarum tantum spectantia, cum professæ sint obedientiam secundum regulam, & regula ipsa non obligat ad aliquid ultra proprium statum. Sicuti ergo solius Pontificis est dispensare in eo voto solemnisi, ita & in hac principali parte.

Omissio nihilominus an sufficiat solius Prælati licentia, an ulterius requiratur Pontificis dispensatio, cenfeo cum Lezana *r. 2. 99. regul. cap. 8. num. 22.* translationes huiusmodi non esse indulgentias. Tum ut Conversæ sequantur suam vocationem, qua vocatæ sunt, iuxta præscriptum Apostoli 1 ad Corinth. 7. Tum ut auferatur antea, vel occasio ambitionis, que ut plurimum ad talem translationem desiderandam eas solet impellere. Tum denique ut evitentur offensiones, æmulationes, & exprobrationes prioris status, quæ de facili magno cum scandalo possunt oriri. Certum enim est, quod semper ex novitatibus mala excitantur, ac proinde tanquam perniciosas reiciendas esse, probat aliis adductis Valenz. *cons. 70. n. 26. §. seq.*

Quær. 7. An eveniente casu huiusmodi translationis, debeat Conversa probationis annum repetere.

Resp. Videri quod sic, quia Conversæ non probant in suis novitiatibus omnes observantias, quas Choristæ; unde cum transferantur, debent super his pariter experiri, & ita fuisse declaratum à Sac. Congregat. 1618 refert Peyrarius *tom. 2. §. 3. cap. 1. §. 5. n. 148.* ubi contrarium sustinet; quia novitiæ non coguntur probare omnes austeritates, & observantias religionis; sed sufficit, quod per annum permaneant sub obedientia sua.

suorum superiorum; additque, ita vidisse observatum in praxi, & decretum Sac. Congregationis, vel non esse autenticum, vel non esse usu receptum.

Quar. 8. An Conversæ teneantur sub mortali exercere ea, ad quæ ex officio sunt deputatæ in Monasterio.

Resp. Peccare mortaliter, si notabiliter sint negligentes, quia in professione sit contractus inter religionem, & ipsas, per quem contractum religio illis omnia necessaria ad decentem statum promittit, ipsæ verò exhibent re religioni paratas ad ea munera, ad quæ per professionem sunt deputatæ. Quare ex iustitia tenentur talia munera exhibere, alioquin peccabunt mortaliter contra iustitiam. *Peregrin. loc. cit. litt.* Quibus advertit non esse tam faciliter de peccato mortali damnandas, vel quia ad tam gravem obligationem non advertunt, vel quia Superiores tam rigorosè non exigunt, vel quia negligentia non est adeo notabilis, ut censenda sit consuetudo lethale peccatum.

Quar. 9. An Conversæ possint aliquid exigere a monialibus particularibus pro famulatu ipsi præstito de commissione Abbatis.

Resp. Negativè. Quia nequit aliquid exigi, aut recipi pro opere alias debito ex iustitia. *Sorus, Covar. Medin. & Lessius de iust. & iur. lib. 2. cap. 14. dub. 9. num. 63.* Illi autem famulatum monialibus tenentur præstare Conversæ ex vi professionis, & contractus initi cum Monasterio, ut diximus, adeoque pro ipso nihil possint exigere, aut recipere; nisi fortasse eis detur in quidam liberalem remunerationem servitii præstiti, quia ex una parte id quod datur ex gratitu-

tudine, non datur ut pretium servitii alias debiti; ex alia verò inter religiosas eiusdem conventus ex præsumpta voluntate Abbatis permittitur aliqua donatio, nam quidquid acquiritur, semper conventui acquiritur. *Lamas, Fagandez, Peyrin, Caramuel, & alii.* Secus verò si aliquid daretur ob timorem, quod segniter essent famulatum debitum præstaturæ. Quia non censetur dari sponte, sed coactè; *Lessius loc. cit. num. 64.*

Quar. 10. An peccent Conversæ negligendo conservationem illarum rerum, quæ sunt earum curæ commissæ.

Resp. Peccare, quia tenentur ex iustitia non solum non dissipare, sed etiam conservare res, quæ earum curæ mandantur. Tum quia contra votum paupertatis est, bona monasterii ex negligentia dissipare; nam ut notat *Layman lib. 4. tract. 5. cap. 7. v. 6.* posse rem arbitrato suo destruere, est actus proprius domini, dominium autem repugnat paupertati.

Quar. 11. An excommunicatio lata ab Episcopo contra moniales cum extraneis colloquentes, vel ad januam, aut locutorium accedentes, afficiat Conversas.

Resp. Videri, quod non, quia ut asserit *Tuschius litt. M. v. Moniales, conclus. 333.* Conversæ non sunt verè moniales, quamvis Professionem emitant; differunt enim in multis, nempe nomine, exercitio, & in aliquibus locis non servant rigorosè clausuram, non habent vocem, non tenentur ad divinas preces, & multas differentias congerit *Federicus de Senis conf. 213.* *Afflicti. Franc. Abb. quos refert & sequitur Marcus Vidal. in Arca Theolog.*

Mor. de Monialib. Inquisit. 2. num. 91. Sed oppositum omnino sustinendum. Quia secundum formale significationem nomine Monialium veniunt etiam Converteræ; *can. ut lex 27. quæst. 1. cap. non audiam de sentent. excommunicat.* Emitunt enim tria religionis vota, quæ essentiam religiosi status constituunt. Neque differentia adducta extrahunt illas à formali statu monialium, quia sunt religioso statui extrinsecæ, & accidentales, atque adeo non mutant naturam rei. *Abb. cons. 62. in controversia num. 8. in fin. & num. 9. ver. de iure commun lib. 2. & n. 10. Ianuarius, & Diana in opere coord. t. 5. tract. 1. ref. 88. num. 2.*

Quar. 12. An liceat Converteris per notabile tempus in die festo conficere, & coquere bellaria.

Resp. Videri quòd non; opus namque fervile est, & propriè pertinens ad servos, consequenter opus prohibitum. Oppositum nihilominus sustinendum. Sicut enim ex communi Doctorum sententia cum Div. Thom. 2.2. quæst. 12. art. 4. ad 4. licitum est in die festo parare fercula quamvis superflua, & ad oblectationem tantum inservientia, quia urget ratio aliqua necessitatis, & congruitatis; fundata in hoc, quòd huiusmodi fercula non ita suavia sunt, si altera die sint præparata. Ita licebit conficere, & coquere bellaria. cum neque illa ita congruenter se habeant, si sint anticipatè præparata. Imò stante consuetudine faciendi dicta bellaria in die festo, ex tacito saltem Superiorum consensu, resultat probabilis conjectura, quòd non fuerit mens Ecclesiæ, sub præcepto abstinendi à servilibus, tam ordinarias actiones com-

pre-

prehendere Tamburin. in decal. lib. 4. cap. 3. §. 2. num. 10.

Et hoc locum habere etiam si bellaria vendantur extraneis, putant Sylvest. Angel. Rosel. Nald. & Sanch. 1.2. cons. lib. 5. cap. 2. Aub. 6. num. 11. Quia lucrum non immutat operationem, ut cum aliis notat Suar. tom. 1. de relig. lib. 2. cap. 25. atque adeo non facit, ut de licita fiat illicita. Ego tamen censeo ex alio saltem capite non licere, scilicet, quia generaliter monialibus vetitum est parare, aut vendere cibos extraneis, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, ac languinis. Sacra. Congregat. teste Barbosa lib. 1. jur. eccl. cap. 44. num. 58.

Quar. 13. An liceat Converteris in die festo legumina à minutiorebus purgamentis discernere, & diligenter emundare.

Resp. Affirmativè. Quia hoc quoque pertinet ad ciborum usum, quos parare licet in die festo per Doctores supracitatos. Tum etiam quia modicissimè applicationis est huiusmodi occupatio, unde recreationis causa ab honestis etiam feminis excipi solet. Non licebit verò, nisi aliqua gravis necessitas urgeat, farinam à fursure sub cerniculo legregare, quia magnam exigit occupationem. Solum excusabit à mortali materiè puritas, quam extendunt ad tres quadrantes horæ. Bonac. Reginald. Ioan. à Cruce, & alii; ad horam integram Azor. Suar. Sanch. Fagnad. Palans; ad duas integras horas Granad. Filiuc. Henrig. & Diana; ad tres etiam horas ampliant Marchant. & Pasqualig. Quia octava pars respectu totius diei venteretur exigua pars, Ego tamen à secunda sententia non recedo.

Quar.

Quer. 14. An Conuersæ coquines deservientes, & parantes cibos pro numerosa familia sint immunes à jejuniis.

Resp. Affirmativè. Quia in tali præparatione tractant cacabos, & ollas magnas, deservunt ligna, hauriunt aquam, huc, illucque discurrunt, ex quibus omnibus resultat labor valde notabilis: & licet pauca sint fercula, quantitas nihilominus cuiuscumque feruli parandi pluribus ferulis æquivalet. Quòd si non laborant tota die, cum non habeant parare coenam, tamen post prandium habent parare plura pro die sequenti, & deinde sufficit, quòd exercitium parandi prandium requirat magnum laborem, nam debent pro ipso conservare vires. Ita Pasqualigus de *Jejun. decis.* 297. num. 4. Ubi advertit, hoc quoque probabiliter procedere etiam, quando jejunia sunt de præcepto regulæ, quia regula, quamvis voluntariè suscepta, non obligat plusquam obliget lex, & ideo ipsa pariter definit obligare, quando proportionaliter legis definit obligatio.

Quer. 15. An Conuersæ lavantes suppellectilem lineam, vulgò, *far la bocca*, excusentur à jejuniis.

Resp. Excusari; quia hujusmodi exercitium sive consideretur in præparatione eorum, quæ necessaria sunt pro lavatione, sive in actu ipso lavandi, sive in asportatione suppellectilis lineæ, ut Soli expandatur, & postea colligatur, inter laboriosa est reponendum. Et quidem labor ipsius excedit laborem nonnullarum artium, quas communiter Doctores admittunt inter excusantes.

Neque necesse est, ut exercitium hoc sit continuum, sed sufficit, quòd duret una, aut

aut altera die, ad hoc ut cesset pro illis diebus obligatio jejunandi; quia, sicuti obligatio est annexa diei, ita quando eadem dies habet aliquid impossibile cum ieiunio, excludit obligationem ad ipsum. Imò hoc pariter verum est, etiam si in hoc exercitio non infumatur tota dies, sed tantum bona pars: nam, cum sit exercitium laboriosum, requirit vires integras, & floridas, quod non contingit, quando vires macerantur per ieiunium. Ita Pasqu. *loc. cit. dec.* 304. Ubi etiam excusat complicantes suppellectilem lineam jam mundatam; quod an verum sit, iudicent alii, ergo enim in hoc non video laborem sufficientem ad excusandum.

Quer. 16. An Conuersæ inservientes mensæ frangat ieiunium, si aliquid comedant immediatè antequàm inserviant.

Resp. Non frangere, etiam si non indigeant ad vitandam debilitatem. Ita viginti Doctores, quos refert, & sequitur Pasqual. *loc. cit. decis.* 328. ubi addit commensationem illam posse esse in ea maiori quantitate, quæ libuerit; ita ut, etiam si sit sufficiens ad constituendum prandium, non per hoc impediatur, quin possint rursus, completo servitio, comedere. Ratio horum omnium est, quia prior illa comestio est moraliter eadem cum subsequenti; nam servitium illud, quod mediat, cum sit pars illius prandii, non interrumpt moraliter prandium, atque adeò comestio subsequens censetur complere priorem, & constituere unicum prandium cum ipsa. Neque requiritur intentio anticipandi prandium, sed sufficit, quòd opere ipso inchoetur. Imò etiam si proposuerint non comedere amplius post servitium possunt mutare propositum, & rursus

430 De Tertiari. obligat. & Privil.
sum comedere, quia durat id per quod mo-
liter continuari potest subsequens comestio
cum præcedenti.

§. XII.

De Tertiariarum obligationibus, &
Privilegiis.

Quar. 1. Quænam mulieres veniant no-
mine Tertiariarum.

Resp. Prout ad præsens nostrum instituti
facit, venire mulieres illas, quæ vota essen-
tialia non emittentes Regulæ alicujus Reli-
gionis approbatæ servant in propriis domi-
bus, & quandoque etiam in communi ali-
qua domo habitantes, eiuſdemque Religio-
nis habitum deferentes; quarum aliquæ iuxta
proprium profitendi modum à Summis Pon-
tificibus approbatum emittunt votum sim-
plex castitatis, vel obedientiæ, aliæ nullum
nisi forſan obedientiæ, Cafarub. in *Compend.*
privileg. mendic. v. Tertiariis num. 25. Non sunt
veræ religioſæ, nec illarum vivendi modus
appellari potest religio, quia tribus votis
essentialibus non ligantur. Cafarub. Rodrig.
Lezana *l. 2. gg. regular. cap. 15. num. 7.* Atque
ad edicij non possunt Apollatæ, si ab eo ita-
tu recedant, matrimonio se copulantes, aut
habitum deferentes. Peccabunt tamen in di-
missione habitus, si illum per totam vitam
voverunt gestare.

Quar. 2. A quibus sint admittendæ ad ha-
bitum, & professionem.

Resp. Admittendæ esse ad habitum à Su-
perioribus Regularibus ad id privilegium
habentibus, quales sunt Minores S. Fran-
cisci, Dominicani, Augustiniani, Carme-
lita-

Cap. 12. §. 12. 431
litan, Servitæ, & Minimi, Lezana *loc. cit.*
n. 8. & seq. Debet tamen intervenire Ordini-
narii loci licentia, qui non aliter eam conce-
det, quam si ei de qualitatibus ad id requisitis
diligenti prævio examine constiterit. Sac.
Congreg. 20. Decembris 1616. Non per hoc
explorare debet earum voluntates; si domi de-
gant, & ibi cœlibus votum emittunt, ut ex
Sac. Congr. refert Barbosa in *Collect. Bullar. v.*
Tertiaria. In manibus quoque alicujus Superi-
oris eorum Ordinum, vel habitentis à Superi-
ore aliquo auctoritatem emitti debet profes-
sio, quam præcedere debet aliquid tempus
probationis: cum enim facultas recipiendi
Tertiarias Prælati Regularibus concessa
intelligi debeat de personis idoneis, & pro-
talibus habitis, ad iudicandum de illarum
idoneitate, tempus aliquod est necessarium,
Lezana *loc. cit. n. 22.*

Quar. III. Quænam qualitates in admit-
tendis ad habitum requirantur.

Resp. Inter qualitates requisitas computan-
das esse illas, quas Sac. Congregatio Episcop.
& Regular. 20. Decembris 1616. observari
præcepit. Prima, quod non recipiantur ad ha-
bitum, nisi spectata *vita fuerint*, id est bonis
moribus, seu viriutibus ornata. Secunda,
quod habeant *de proprio, ut inde sufficienter vi-
vere possint.* Tertia, quod sint *annorum sal-
tem 40.* Quarta quod non habitent *cum aliis
viris quam cum consanguineis, vel affinis
in primo tantum gradu.* Quinta, quod non reci-
piantur, ut diximus supra, nisi *ab Ordina-
rio loci licentia prius impetrata* Sexta quod in
habitu deferendo omnino *obstineant a velo su-
pra caput, quod superintum vocant, & à pe-
torali vulgo stregola, & à patientia.* Nullo
que modo tolerari debet, quod licet domi

habitantes, comam nutriant, cum habitus indecentia, & scandalo populari. Sac. Congreg. in *Hydruntina* 5. *Augusti* 1625.

Quar. 4. An defectus hujusmodi qualitatam irritet receptionem, seu professionem prædictarum mulierum.

Resp. Videri quod non, quia in decreto non apponitur clausula irritatoria, neque Sac. Congregatio utitur verbo *non possunt*, aut simili, sed solum *non admittantur*; bene verò peccare mortaliter decreti hujusmodi transgressores. Lezana *loc. cit. n. 40.* Hæc tamen doctrina non est absolute admittenda, saltem quando deficeret Ordinarii loci licentia. Cum enim Sac. Congregatio utatur ablativo abfulto, ab *Ordinario loci licentia prius impetrata*, inducit conditionem, ut notant communiter Doctores, & proinde etiam formam, Bald. Surd. relati à Pasqualig. in *Laurent. n. 31.* unde si non impletur, admissio erit nulla.

Quar. 5. Quibus Prælati Tertiariæ subjiçiantur.

Resp. Si loquamur de Tertiariis vitam cælibem virginalem, & castam non ducentibus ex voto, subjiçi Ordinario ex declaratione Sac. Congr. apud Gavant. quem refert Lezana *loc. cit. n. 35.* qui *n. 41.* addit subjiçi pariter gubernationi Superiorum Ordinum, quarum sunt Tertiariæ, quoad curam spiritualem tantum; cum enim sint aliquo modo membra religionum, quarum deferunt habitum, specialè diligentiam de salute illarum spirituali tenentur habere. Casarub. & Mirada apud d. Lezanam. Illas tamen punire non possunt, nec illæ peccant non obediendo.

Si verò sermo sit de Tertiariis vitam cælibem virginalem, & castam ducentibus ex voto, quia per declarationem Leonis X. *die 1. Mar-*

tii 1518. & decreto Sac. Congregat. ab Ordinarii jurisdictione sunt exemptæ, cõsequens est, ut Prælati suorum Ordinum plene subjiçiantur, ne dicamus eas sub nullius jurisdictione esse; atque ita possunt illas sicut alios religiofos corrigere, & punire. Hinc Teodorus Strarius plura deducit, scilicet, Tertiarias hujusmodi casibus Episcopo reservatis non subjacere; posse tamen Prælatos, quibus subsunt, quoad suos fratres, sicut quoad suos fratres, casus aliquos reservare, easque, saltem in foro conscientiæ, ab omnibus criminibus, & excessibus, ac etiam censuris, & pœnis Sedi Apostolicæ reservatis (exceptis contentis in Bulla Cœnæ) absolvere: nec non earum vota commutare, & cum illis in omnibus votis simplicibus, in quibus possunt Episcopi cum suis subditis, dispensare, quia hoc spectat ad potestatem jurisdictionis; & illi habent jurisdictionem quasi Episcopalem. Hęc tamen de mente Stratii sunt dicta.

Quar. 6. Qualiter peccent Tertiariæ suam professionem transgredientes.

Resp. Delinquentes contra vota emissa peccare peccato sacrilegii, non est dubitandum. Transgredientes verò ea, quæ in professione promittunt, nullum peccatum committere, etiam si obligatio regulæ respectu religioforum aliquam culpam saltem venialem inducat, tradit Lezana *loc. cit. num. 19.* Quia etsi in professione utantur verbo *promitto*, nulla per hoc inducitur obligatio, praxi ita interpretante intentionem Pontificum talem modum vivendi approbantium, & Prælatorum Ordinum professionem hujusmodi suscipientium. Obligantur tamen ex Summorum Pontificum declarationibus apud Lezan. *loc. cit.* ad iubeundam pœnam, sibi ob transgressio-

484 De Tertiariar. obligat. & Privileg.
nes regulæ à Superioribus suorum Ordinum
infligendam.

Quar. 7. Quibus gaudeant privilegiis.

Resp. Gaudere suorum Ordinum privilegiiis, quorum ipsæ sunt capaces, ex indulti Summorum Pontificum apud Lezan. loc. cit. num. 12. & 26. & præcipue ex decreto Sac. Congregat. tenoris sequentis, *Sacra Congregatio censuit &c. huiusmodi mulieres, si vitam virginalem, aut cœlibe simpliciter expressè voverint, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsim habitantes, privilegiis Ordinis, cujus Regula habitum deserunt, exemptioneque ab Ordinaris jurisdictione frui debere.* Undè gaudere privilegio fori affirmant Sylvester, Alterius, Duardus, & Pignat. & ita declaravit Sac. Congreg. Immunit. in Assisten. 16. Novembris 1655. & canonicus, Gratian. Caslarud. Portel. & Lezana, præsertim, quia hoc non tam est privilegium, quam jus commune competens cunctis personis Deo dicatis, ac etiam exemptione à gabellis eadem Sac. Congregat. in Tudertina 4. Augusti 1627. Nec non indulgentiis concessis Ordini, cujus sunt Tertiariæ, ut constat ex concessione bullata Sixti IV. relata à Lezana loc. cit. num. 26. Quæ omnia intelligenda sunt concurrentibus qualitatibus juxta declarationem Sac. Congregat. Concilii requisitis, nempe si habitum assumpserint, & virginalem, seu cœlibem, aut castam vidualem expresso voto vitam elegerint. An autem prædictæ qualitates in huiusmodi Tertiariis concurrant, Ordinaris iudicium præcedet. Sac. Congreg. Episc. 2. Octobr. 1616.

Quar. 8. A quibus recipere debeant Sacramenta.

Resp. Licet Tertiariæ virginalem, cœlibem,

hem, aut castam vidualem vitam ex voto ducentes possint quoad Sacramentorum receptionem uti privilegiis suorum ordinum, Lezana loc. cit. n. 34. Si tamen Ordinaris, vel Parochi jus illis administrandi Sacramenta etiam tempore Paschatis, vel alias in eis jurisdictionem acquisiverint, non posse ipsas de cetero adversus Ordinarios, vel Parochos exemptione uti, sed observandam esse consuetudinem, censuit Sac. Congregat. apud Pignat. t. 4. cons. ult. §. 19. Sic etiam femine prædictam vitam non gerentes Eucharistiam in die Paschatis, extremam unctionem, & alia ecclesiastica Sacramenta (Sacramento penitentiae dumtaxat excepto) à proprio Sacerdote suscipere tenentur, ita enim decernitur in prædicta Bulla Leonis X. & Concilio Lateranensi.

Quar. 9. Quo in loco sint sepeliendæ.

Resp. Tertiariæ, sepulturam, ubi coluerint, eligere valent, ut habetur in Bulla Leonis X. & Concilio Lateranensi. Quod si de illis sint, quæ nec virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam ducant ex voto, & non electa sepultura decedant, in earum parochiis sunt sepeliendæ Parocho interveniente, qui pariter intervenire debet, etiam quando in Regularium Ecclesiis tradendæ sunt sepulturæ, si, dum vixerint, in ipsis elegerint tumulari. Barbosa in Collectan. v. Tertiaria. E contra si de illis sint, quæ virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam traducant, possunt in Ecclesiis suorum Ordinum sepeliri à folis Regularibus, Parocho minimè requisito, imò contradicente, Sac. Congregat. Episcop. in Nepesina 11. Decembris 1615. apud Sell. in select. canon. cap. 35. num. 20.

& Sac. Congregat. Rit. in Spoletana Terra Viso 20. Junii 1609. apud Barbof. in Collectam. v. Regulares quoad sepulturam. Etiam si sine sepultura electione decesserint, quando tamen in di-
 ctis Ecclesiis communis sepultura pro ipsis reperitur, Sac. Congreg. anno 1616. Ita ut si communis sepultura in Ecclesiis ordinum, quorum sunt Tertiariæ, non reperitur, sepeliri debeant in parochiis, quando contingit, eas sine sepulturæ electione decedere, ut habetur in eodem decreto.

Quar. 10. An Tertiariæ consequi possint le-
 gatum factum pro monachata.

Resp. Possè, dummodò habeant qualitates, ut supra in decreto Sac. Congregationis requi-
 sitas. Ita Diana in opere coord. tom. 9. tract. 2. re-
 sol. 175. alios citans, & ratio desumitur tum
 ex §. sed hoc presenti. Authen. de Sanct. Episc. coll.
 9. tum ex eo, quòd istæ sunt de ordine, ac mo-
 do vivendi approbato a Summi Pontificibus
 in Clement. 1. juncta Glossa de relig. Damib. &
 promittunt obedientiam, ut inquit Glossa in
 4. Clement. v. obedientiam, unde istæ sunt in ali-
 quo sensu non improprio religiosæ. Hæc om-
 nia juxta brevitatis nostræ institutum hucus-
 que tradita S. R. Ecclesiæ censuræ omnino
 volo esse subjecta.

F I N I S.

IN-

I N D E X

RERUM NOTABILIUM.

Prior numerus indicat caput, secundus para-
 graphum; tertius quæsitum.

A

Abbatissa tenetur sub mortali tollere
 transgressiones regulæ, cap. 11. §. 1. qu. 1.
 Potest aliquando moniales errantes convi-
 ctiis increpare, ibid. q. 2. Non est capax po-
 testatis spiritualis, ibi. q. 3. Unde non potest
 benedicere in loco publico neque aquam,
 neque vestes, ibi. Nec docere in Ecclesia,
 aut concionari, neque ex Summi Pontificis
 dispensatione, ibid. Potest solum habere
 hortatorios sermones, ita tamen ut non u-
 tatur testimoniis sacræ Scripturæ, ibi. Non
 potest dispensare moniales auctoritative,
 bene tamen ministerialiter, ibi. q. 4. Non po-
 test dispensare circa monialium subditi-
 vota, sed tantum irritare, ibi. q. 5. Etiam si
 sint emissa cum ipsius consensu, ibi. q. 6. No-
 vitiarum vota irritare non potest, ibi. q. 7.
 Quomodo possit beneficia instituire, & Ca-
 pellanias conferre, ibi. q. 8. An habeat jus
 suspendendi Clericos sue jurisdictionis, ibi.
 q. 9. An habeat liberam administrationem
 bonorum sui monasterii, ibi. q. 11. An tene-
 tur de superfluis monasterii elemosinas
 erogare, ibi. q. 23. Potest applicare bona o-
 pera monialium extraneis, ibi. q. 24. Tene-
 tur transgressiones occultas inquirere, ut
 corrigat, ibi. q. 25. An possit, & quomodo
 præcipere monialibus in virtute sancte o-
 bedientie, c. 6. §. 1. q. 9. v. Obedientia, Electio.

X 4

Alie-